

«Կոնվերս բանկ» ՓԲԸ ղեկավարության հայտարարությունը

Մենք պատասխանատու ենք բանկի ֆինանսական վիճակը արժանահավատորեն արտացոլող ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և հաստատման համար: Այսպիսով բանկի ղեկավարությունը պատասխանատու է՝

- հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ընտրության, խորհրդի կողմից հաստատման և դրա հետևողականորեն կիրառման համար,
- հիմնավորված գնահատումներ և հաշվարկներ կատարելու համար,
- ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների պահանջների պահպանման, իսկ ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներից շեղումների դեպքում՝ ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում այդ շեղումների բացահայտման համար,
- հաշվապահական հաշիվների գրանցումների ճշգրիտ վարման համար,
- ֆինանսական հաշվետվությունները բանկի գործունեության անընդհատության հիման վրա պատրաստելու համար,

Բանկում գործում է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված բանկերի ներքին հսկողության իրականացման նվազագույն պայմաններին համապատասխանող արդյունավետ և հուսալի ներքին հսկողության համակարգ,

Բանկում գործում է բանկի ֆինանսական վիճակի վերաբերյալ ժամանակին և բավարար ճշտությամբ տեղեկատվություն ապահովող, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը և ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխանող հաշվապահական հաշվառման գործուն համակարգ,

Բանկում ակտիվների պահպանության, խարդախությունների և անճշտությունների բացահայտման ու կանխման ուղղությամբ ձեռնարկվում են անհրաժեշտ միջոցներ:

Գործադիր տնօրեն՝ Տիգրան Դավթյան

Գլխավոր հաշվապահ՝ Գոհար Հարությունյան

«ԿՈՆՎԵՐՍ ԲԱՆԿ» ՓԲԸ

30.06.2015 ԴՐՈՒԹՅԱՄԲ

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՄԱԽՄԲՎԱԾ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ

ԿԻՑ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ծանոթագրություն 1. «Իրավական դաշտ և կորպորատիվ կառավարում»

Հիմնական գործունեություն

«Կոնվերս Բանկ» փակ բաժնետիրական ընկերությունը («Բանկը») Խմբի Մայր կազմակերպությունն է: Խումբը բաղկացած է Բանկից և «Կոնվերս Ինկասացիա» ՍՊԸ կազմակերպությունից («Խումբ»):

«Կոնվերս Բանկ» ՓԲԸ-ն հիմնվել է Հայաստանի Հանրապետությունում որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն: Բանկը գրանցվել է 1994թ-ի նոյեմբերի 28-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N57 արտոնագրային համարով: Բանկը գործում է ՀՀ օրենսդրության, ՀՀ ԿԲ և այլ գերատեսչական կառույցների նորմատիվ ակտերի, իր կանոնադրության և ներքին ակտերի համաձայն: Բանկը տրամադրում է ֆինանսական և բանկային ծառայությունների լայն ընտրանի և գործում է մայրաքաղաքում տեղակայված գլխավոր գրասենյակի , ՀՀ տարածքում գտնվող 33 մասնաճյուղերի և ԼՂՀ տարածքում գտնվող 1 մասնաճյուղի միջոցով:

«Կոնվերս բանկ» ՓԲԸ գլխավոր գրասենյակի և մասնաճյուղերի հասցեներն են.

Գլխավոր գրասենյակ	ՀՀ 0010, ք.Երևան, Հանրապետության հրապարակ, Վ. Սարգսյան 26/1 ,Հեռ.՝ 511211, 511200
«Կենտրոնական» մասնաճյուղ	ՀՀ 0051, ք. Երևան, Կոմիտասի 49 Հեռ.՝ 281015, 230996
«Ավան» մասնաճյուղ	ՀՀ 0060, ք. Երևան, Ավան, Խուդյակով 161/2 Հեռ.՝ 614472, 614423
«Արարատյան» մասնաճյուղ	ՀՀ 0006, ք. Երևան, Բագրատունյաց 13 շենք, 111 Հեռ.՝ 465006,465007
«Զվարթնոց օդանավակայան» մասնաճյուղ	ՀՀ ք. Երևան, Զվարթնոց 42 Հեռ.՝ 493197
«Ավիացիա» մասնաճյուղ	ՀՀ ք. Երևան, Զվարթնոց 42 Հեռ.՝ 520706
«Նոր Հաճըն» մասնաճյուղ	ՀՀ 2412, ք. Նոր Հաճըն, Չարենցի 8 Հեռ.՝(02240) 43840, 43830
«Վանաձոր» մասնաճյուղ	ՀՀ 2021, ք. Վանաձոր, Խորենացու 1գ Հեռ.՝ (0322) 42910, 41258
«Գյումրի» մասնաճյուղ	ՀՀ 3106, ք. Գյումրի, Գ.Նժդեհ 4բ Հեռ.՝ (0312) 42095, 41794
«Արտաշատ» մասնաճյուղ	ՀՀ 0701, ք. Արտաշատ, Օգոստոսի 23 փող., թիվ 117ա, Հեռ.՝ (0235) 22499, 22478
«Արմավիր» մասնաճյուղ	ՀՀ 0901, ք. Արմավիր, Շահումյան 46 Հեռ.՝ (374 237) 62273, 60742, (374 10) 281433

«Մեծամոր» մասնաճյուղ	ՀՀ 0910, ք. Մեծամոր, Քաղաքապետարանի շենք, 1-ին հարկ , Հեռ.՝ (0237) 32070, 281833
«Չարենցավան» մասնաճյուղ	ՀՀ 2501, ք. Չարենցավան, Խանջյան 21 Հեռ.՝ (0226) 41597
«Հրազդան» մասնաճյուղ	ՀՀ 2302, ք. Հրազդան, Միկրոշոջան 104, 1-ին հարկ Հեռ.՝ (0223) 34709
«Սևան» մասնաճյուղ	ՀՀ 1501, ք. Սևան, Նաիրյան 153 Հեռ.՝ (0261) 25452
«Լոռի» մասնաճյուղ	ՀՀ 2021, ք. Վանաձոր, Գ. Լուսավորչի 54 Հեռ.՝ (0322) 42118, 42912
«Շիրակ» մասնաճյուղ	ՀՀ ք. Գյումրի, Շիրակ օդանավակայան Հեռ.՝ (0312) 37238, 42095
«Էջմիածին» մասնաճյուղ	ՀՀ ք. Էջմիածին, Մաշտոցի 69/90 Հեռ.՝ (0231) 40005, 40009
«Աբովյան» մասնաճյուղ	ՀՀ ք. Աբովյան, Սահմանադրության հրապարակ Հեռ.՝ (0222) 33080
«Նոր Նորք» մասնաճյուղ	ՀՀ 0056, ք. Երևան, Գայի պող. 12/10 Հեռ.՝ 644660
«Իջևան» մասնաճյուղ	ՀՀ 4001, ք. Իջևան, Վալանսի փող. 6/1 Հեռ.՝ (0263) 40844, 40899
«Կումայրի» մասնաճյուղ	ՀՀ ք. Գյումրի, Խրիմյան Հայրիկ 46ա Հեռ.՝ (0312) 35695, 35615
«Մոսկովյան» մասնաճյուղ	ՀՀ ք. Երևան, Մաշտոց 39/12 Հեռ.՝ 521526
«Սայաթ-Նովա» մասնաճյուղ	ՀՀ 0001, ք. Երևան, Սայաթ – Նովա պող. 19 Հեռ.՝ (374 10) 546049, 546053, 546056, 546057
«Կիլիկիա» մասնաճյուղ	ՀՀ 0082, ք. Երևան, Քաջագնունի 4/1 Հեռ.՝ (374 10) 551359
«Փստբանկ 19» մասնաճյուղ	ՀՀ , ք. Երևան, Բաղրամյան 23 Հեռ.՝ (37410) 514619
«Կապան» մասնաճյուղ	ՀՀ , ք. Կապան, Թումանյան 1/2 Հեռ.՝ (374 285) 20058

«Ստեփանակերտ» մասնաճյուղ	ԼՂՀ , ք. Ստեփանակերտ, Վ. Սարգսյան 25/2 Հեռ.՝ (374 47) 975277
«Ավան-1» մասնաճյուղ հատված	ՀՀ, Կոտայք, Երևան-Սևան մայրուղու աջակողմյան «Գլորալ Մոթորս» ՓԲԸ ավտոսրահում
«Էրեբունի » մասնաճյուղ	ՀՀ , ք. Երևան, Էրեբունի 11 Հեռ.՝ (374 10) 430457
«Զեյթուն » մասնաճյուղ 14/7	ՀՀ,ք. Երևան, Քանաքեռ-Զեյթուն համայնք,Ռուբինյանց Հեռ.՝ (374 10) 614472
«Դավիթաշեն » մասնաճյուղ	ՀՀ , ք. Երևան, Դավթաշեն,3-րդ թաղամաս, 18/6 տարածք Հեռ.՝ (374 10) 511211
«Աշտարակ» մասնաճյուղ տարածք	ՀՀ , ք. Աշտարակ, Սիսակյան փողոց 1, 1 փոստատան Հեռ.՝ (374 232) 36911, (374 232) 36922
«Դիլիջան » մասնաճյուղ 1-ին հարկ	ՀՀ , ք. Դիլիջան, Մյասնիկյան փողոց 1, կապի հանգույցի Հեռ.՝ (374 0268) 22386
«Կոտայք » մասնաճյուղ	ՀՀ , գ.Վերին Պտղնի , Երևան-Աբովյան խճ., շ. 5

Բանկի դուստր ընկերություն

«Կոնվերս Ինկասագիա» ՍՊԸ-ն ստեղծվել է 2000թ.ին և գործում է ՀՀ Կառավարության առընթեր ՀՀ Ոստիկանության տրված ԻԾՄ N 52 լիցենզիայի համաձայն:

«Կոնվերս Ինկասագիա» ՍՊԸ-ի իրավաբանական հասցեն է՝ ՀՀ, ք. Երևան,Կոմիտասի 49:

Հայաստանի գործարար միջավայրը

Տնտեսական զարգացման ներկա փուլում Հայաստանի Հանրապետության քաղաքական և տնտեսական միջավայրերին բնորոշ է որոշակի անկայունություն, ինչը կարող է ազդեցություն ունենալ այստեղ գործող ձեռնարկությունների գործունեության վրա: Հետևաբար, Հայաստանի գործարար միջավայրում ծավալած գործունեությունը կապված է ռիսկերի հետ, որոնք բնորոշ չեն այլ շուկաներին: Ներկայացված ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Խմբի ֆինանսական վիճակի և գործառնությունների վրա ներկա տնտեսական իրավիճակի հնարավոր ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

Կորպորատիվ կառավարում

1. Խորհրդի կառուցվածքը, կազմը.

Խորհրդի նախագահ՝
Խորհրդի անդամներ՝

Արմեն Տեր-Տաճատյան,
Ջուան Պաբլո Գեչիդյան,
Արսեն Գամաղելյան,
Մաթիաս Գեյնգա Էռնեսկյան,
Խոսե Լուիս Պերսիկո,
Դանիել Գիլերմո Սիմոնուտի,
Խորխե Ալբերտո Դել Ագիլա

2. Վարչության կառուցվածքն ու կազմը.

Վարչության նախագահ՝
Վարչության անդամ՝

Տիգրան Դավթյան
Գոհար Հարությունյան,
Վելիխան Սուրադյան,
Վահե Դալյան,
Միսակ Դավթյան,
Արման Ասատրյան,
Սերգեյ Շևչենկո,
Րաֆֆի Միհրան Քասարջյան

3. Բաժնետերեր.

«ԸՂՎԱՆՍԴ ԳԼՈՒԼ ԻՆՎԵՍՏԵՆԹՍ» ԷԼԷԼՍԻ – 95%,
Հայաստանյաց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցի ի դեմս՝ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի – 5%:

4. Խմբի ղեկավարության վարձատրությունը կատարվում է համաձայն կնքված աշխատանքային պայմանագրերի և Խմբի կողմից հաստատված հաստիքացուցակի:

Ծանոթագրություն 2. «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը»

Պատրաստման հիմունքներ

Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների («ՖՅՄՍ») պահանջների համաձայն:

Չափման հիմունքները

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի ակտիվների համար, բացառությամբ այն ակտիվների, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված կամ պատմական արժեքով, բացառությամբ հողի և շինությունների, որոնք ներկայացվել են վերազնահատված արժեքով:

Չափման և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է: Որպես չափման արժույթ ղեկավարությունը սահմանել է դրամը, քանի որ վերջինս արտացոլում է հմբի գործունեության հիմքում ընկած իրադարձությունների և հանգամանքների տնտեսական էությունը: Դրամը հանդիսանում է նաև սույն ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: Ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացվում է հազար դրամներով:

Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները ՀՀՄՍ-ի պահանջների համաձայն պատրաստելու համար ղեկավարությունը կատարել է ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացմանը, ինչպես նաև պայմանական պարտավորությունների ու ակտիվների բացահայտմանը վերաբերող մի շարք գնահատումներ և ենթադրություններ: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս կիրառվել է ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

Ֆինասական հաշվետվությունների համախմբում

Դուստր կազմակերպությունները, որոնց նկատմամբ խումբը կարող է տնօրինել ձայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի կեսից ավելին կամ այլ կերպ վերահսկում է այդ ընկերության գործունեությունը, համախմբվում են: Դուստր կազմակերպությունների հաշվետվությունները համախմբվում են, երբ վերահսկումը փոխանցվում է հմբին և բացառվում են համախմբումից, երբ դադարում է վերահսկելու հնարավորությունը:

Բոլոր ներխմբային գործառնությունները, հաշվարկների մնացորդները կամ չիրացված հասույթը բացառվում են: Բացառվում է նաև չիրացված վնասը, մինչև ձեռք չի բերվում հանդգլածություն փոխանցված ակտիվի արժեզրկման վերաբերյալ: Անհրաժեշտության դեպքում, դուստր կազմակերպությունների հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը փոփոխվել է հմբի կողմից ընդունված քաղաքականությանը համապատասխանեցնելու նպատակով: Բոլոր դուստր կազմակերպությունների հաշվետու ամսաթիվը դեկտեմբերի 31-ն է:

Ձեռք բերման ժամանակ, Դուստր կազմակերպության ակտիվները, պարտավորություններն ու պայմանական պարտավորությունները չափվում են ձեռք բերման օրվա դրությամբ իրական արժեքով: Ձեռք բերման արժեքի և ձեռք բերված զուտ ակտիվների դրական տարբերությունը հաշվառվում է որպես գուղվիլ: Եթե ձեռք բերման արժեքը փոքր է ձեռք բերված դուստր կազմակերպության զուտ ակտիվների իրական արժեքից, ապա տարբերությունը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվությունում ձեռք բերման ժամանակաշրջանում: Չվերահսկվող մասնակցությունը հաշվառվում է ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի համապատասխան չափով: Հետագայում, չվերահսկվող մասնակցությանը գերազանցող ցանկացած վնաս վերագրվում է Մայր Կազմակերպության բաժնեմասին: Մայր Ընկերության բաժնետերերին հասանելիք բաժնետիրական կապիտալը և չվերահսկվող մասնակցության հասանելիք զուտ եկամուտը արտացոլվում են առանձին տողերով հաշվեկշռում և ֆինանսական արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվությունում:

Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն հունք և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն հսկից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել:

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ներառում են զեղչի, հավելավճարի կամ տոկոսակիր գործիքի սկզբնական հաշվեկշռային արժեքի և մարման ենթակա գումարի միջև տարբերությունների ամորտիզացիան, որը հաշվարկվում է արդյունավետ տոկոսադրույքի հիման վրա:

Ֆինանսական արդյունքներով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների գծով կուտակված զեղչատուհուրը և հավելավճարը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքներում որպես ֆինանսական արդյունքներով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների զուտ օգուտ / (վնաս):

Վարկի տրամադրման, սպասարկման և այլ վճարները, որոնք վարկի ընդհանուր եկամտաբերության բաղկացուցիչ մաս են կազմում, այլ ուղղակի ծախսումների հետ միասին հետաձգվում են և ամորտիզացվում տոկոսային եկամտին ֆինանսական գործիքի գնահատված ժամկետի ընթացքում կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Այլ միջնորդավճարները և այլ եկամտի և ծախսի հոդվածները ճանաչվում են, երբ համապատասխան ծառայությունը մատուցվում է:

Շահաբաժիններից եկամուտ ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում շահաբաժին հայտարարման օրը:

Արտարժույթով գործարքներ

Արտարժույթով իրականացված գործարքները փոխարկվում են դրամի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են դրամի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Սկզբնական արժեքով ներկայացված, արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են չափման արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Փոխարկման հետևանքով առաջացած արտարժույթային տարբերությունները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

30.06.15 դրությամբ սահմանված փոխարժեքը կազմել է 472.53 դրամ = 1 ԱՄՆ դոլարի դիմաց (2014թ հունիսի 30-ի դրությամբ՝ 407.28 դրամ = 1 ԱՄՆ դոլար):

Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված տարբերին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա հարկվող շահույթի նկատմամբ վճարման ենթակա ակնկալվող գումարն է, որը հաշվարկվում է կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք հաշվետու ամսաթվի դրությամբ

ուժի մեջ եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ էին և նախորդ տարիներին վճարված հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները, չօգտագործված հարկային վնասները և արտոնությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Խմբի կողմից դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ են համարվում կանխիկ դրամական միջոցները, ՀՀ ԿԲ-ում պահվող միջոցները (բացառությամբ ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների համար դեպոնացված գումարների) և թղթակից բանկերում տեղաբաշխված հաշիվները, որոնք կարող են փոխարկվել կանխիկ կարճ ժամանակամիջոցում և չեն ենթարկվում արժեքի փոփոխման զգալի ռիսկի:

Թանկարժեք մետաղներ

Ոսկին և այլ թանկարժեք մետաղները հաշվառվում են ՀՀ ԿԲ կողմից սահմանվող գներով, ինչը մոտավորապես դրանց իրական արժեքն է և հիմնված է Լոնդոնի Թանկարժեք Մետաղների Բորսայի գնանշումների վրա:

Գների տատանումներն արտացոլվում են թանկարժեք մետաղներով գործառնություններից զուտ եկամուտ հոդվածում՝ զուտ եկամուտ առևտրային գործառնություններում:

Ֆինանսական գործիքներ

Ղասակարգում

Խմբի կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են հետևյալ կատեգորիաների. ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ, վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ: Ներդրումների նման դասակարգումը կատարվում է դրանց ձեռքբերման պահին՝ Խմբի ղեկավարության կողմից սահմանված գնահատումների հիման վրա հաշվի առնելով ձեռքբերման նպատակները:

Ֆինանսական արդյունքներով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներն և պարտավորությունները նրանք են, որոնք՝

- հիմնականում ձեռք են բերվել կամ առաջացել են մոտ ապագայում օտարելու կամ հետ գնելու նպատակով,
- առանձին ֆինանսական գործիքների պորտֆելի մի մասն են, որոնք կառավարվում են միասին և որոնք դեպքում առկա են նախկինում կարճաժամկետ շահույթի ստացման իրական դեպքեր,
- ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ (բացառությամբ սահմանված ածանցյալ ֆինանսական գործիքների և հեջավորման արդյունավետ գործիքների), կամ
- սկզբնական ճանաչման ժամանակ Խմբի կողմից ճանաչվել են որպես ֆինանսական

արդյունքներով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող:
 Վերջիններիս վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական
 արդյունքների մասին հաշվետվությունում:
 Խումբը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները դիտարկում է որպես ֆինանսական
 արդյունքներով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող այն դեպքում, եթե՝

- ակտիվները կամ պարտավորությունները կառավարվում և գնահատվում են իրական արժեքի
 հիմունքով,
- սահմանումը բացառում կամ էականորեն նվազեցնում է հաշվապահական
 անհամապատասխանությունները, որոնք կառաջանային այլ հանգամանքներում, կամ
- ակտիվը կամ պարտավորությունը պարունակում է ներառված ածանցյալ, որն էականորեն
 ձևափոխում է այն դրամական հոսքերը, որոնք պայմանագրով հակառակ դեպքում
 կառաջանային:

Պոտենցիալ բարենպաստ պայմաններ ենթադրող (դրական իրական արժեք) առևտրային ածանցյալ
 գործիքները, ինչպես նաև ձեռք բերված օպցիոնները, ներկայացվում են որպես ակտիվ: Պոտենցիալ
 ոչ բարենպաստ պայմաններ ենթադրող (բացասական իրական արժեք) առևտրային ածանցյալ
 գործիքները, ինչպես նաև տրամադրված օպցիոնները, ներկայացվում են որպես պարտավորություն:
 Ֆինանսական արդյունքներով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական
 ակտիվները և պարտավորությունները սկզբնական ճանաչումից հետո չեն վերադասակարգվում:

Տրամադրված վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ
 ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք չունեն գնանշված շուկայական գին գործող
 շուկայում, բացառությամբ այն գործիքների՝

- որոնց Խումբը մտադիր է անմիջապես կամ կարճ ժամկետում վաճառել,
- որոնց Խումբը սկզբնական ճանաչման պահին սահմանում է որպես ֆինանսական
 արդյունքներով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող,
- որոնց Խումբը սկզբնական ճանաչման պահին նախատեսում է որպես վաճառքի համար
 մատչելի, կամ
- որոնց գծով Խումբը չի փոխհատուցի իր սկզբնական ամբողջ ներդրումը վարկի
 վատթարացումից տարբեր պատճառներով:

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումները պարտքային, ինչպես նաև կապիտալի գործիքներում
 կատարված այն ներդրումներն են, որոնք Խումբը մտադիր է պահել անորոշ ժամկետով, և որոնք
 կարող են վաճառվել իրացվելիության կարիքների բավարարման համար, ինչպես նաև
 տոկոսադրույքներում, փոխարժեքներում կամ բաժնետոմսերի գներում փոփոխությունների
 դեպքում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները նախնական ճանաչումից հետո
 հաշվառվում են իրական արժեքով: Վաճառքի
 համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացած
 շահույթն ու վնասը վերագրվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներին մինչև
 ֆինանսական ակտիվի օտարումը կամ արժեզրկումը, որի դեպքում այլ համապարփակ
 ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված շահույթը կամ վնասը վերաձևակերպվում է շահույթի կամ
 վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական
 արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Ճանաչում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են ֆինանսական վիճակի մասին
 հաշվետվությունում, երբ Խումբը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Չափում

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով (որը սովորաբար սկզբնական արժեքն է) գումարած գործարքի հետ կապված ծախսումները, բացառությամբ այն գործարքների հետ կապված ծախսումները, որոնք դասակարգվել են ֆինանսական արդյունքներով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքներ:

Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական ակտիվները, ներառյալ ակտիվ համարվող ածանցյալ գործիքները, չափվում են իրական արժեքով՝ առանց նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք կարող են առաջանալ վաճառքի կամ այլ կերպ օտարման հետ կապված, բացառությամբ՝

- տրամադրված վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը,
- մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը, և
- սեփական կապիտալի գործիքներում ներդրումների, որոնք գործող շուկայում չունեն գնանշված շուկայական գին, որոնց իրական արժեքները հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել և որոնք չափվում են սկզբնական արժեքով:

Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական պարտավորությունների չափվում են ամորտիզացված արժեքով, բացառությամբ այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք նախատեսված են որպես իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց վերաչափումից օգուտները և վնասները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, և այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք առաջանում են, երբ իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի փոխանցումը չի բավարարում ապաճանաչման չափանիշներին:

Ամորտիզացված արժեք

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքն իրենից ներկայացնում է այն գումարը, որով ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունը չափվում է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած մայր գումարի վճարումները, գումարած կամ հանած սկզբնապես ճանաչված գումարի և մարման պահին գումարի տարբերության կուտակված ամորտիզացիան, որը հաշվարկվել է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած արժեզրկումից կորուստը: Հավելավճարները և զեղչերը, ներառյալ գործարքի հետ կապված սկզբնական ծախսումները, ընդգրկված են համապատասխան գործիքի հաշվեկշռային արժեքում և ամորտիզացվում են կիրառելով գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Իրական արժեքի չափման սկզբունքներ

Իրական արժեքը այն գինն է, որը չափման ամսաթվի դրությամբ, շուկայի մասանկիցների միջև սովորական գործարքում կստացվեր ակտիվի վաճառքից կամ կվճարվեր պարտավորության փոխանցման դիմաց :

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը հիմնված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշված շուկայական գնի վրա՝ առանց նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները: Եթե գնանշված շուկայական գինը առկա չէ, գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնորոշման մոդելների կամ զեղչված դրամական հոսքերի տեխնիկայի միջոցով:

Զեղչված դրամական միջոցների հոսքերի տեխնիկայի օգտագործման դեպքում դրամական

միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը հիմնվում են ղեկավարության լավագույն գնահատականների վրա, իսկ գեղչման դրույքը նմանատիպ պայմաններով գործիքի համար կիրառվող շուկայական համապատասխան տոկոսադրույքն է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Գնորոշման մոդելների կիրառման դեպքում, մոդելում օգտագործվում են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ շուկայական տվյալները:

Բորսաներում չշրջանառվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքը գնահատվում է այն գումարի չափով, որը Խումբը կստանա կամ կվճարի հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պայմանագրի գործողությունը դադարեցնելու դեպքում՝ հաշվի առնելով շուկայի ներկա պայմանները և ներկա պահին պայմանագրային կողմերի վճարունակությունը:

Ֆետագա չափման հետևանքով առաջացած շահույթ և վնաս

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից առաջացած շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է հետևյալ կերպ.

- ֆինանսական արդյունքներով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքից առաջացող օգուտը կամ վնասը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվից առաջացած օգուտը կամ վնասը ճանաչվում է այլ համապարփակ եկամտում (բացառությամբ արժեզրկումից կորուստների և արտարժույթային տարբերություններից օգուտների և վնասների), մինչև ակտիվի ապաճանաչումը, երբ նախկինում այլ համապարփակ եկամտում ճանաչված ամբողջ օգուտը կամ վնասը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում: Վաճառքի համար մատչելի ակտիվի գծով տոկոսը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, երբ ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունը ապաճանաչվում է կամ արժեզրկվում է, ինչպես նաև ամորտիզացման միջոցով:

Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է, երբ ֆինանսական ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու իրավունքների գործողության ժամկետը լրացել է կամ երբ Խումբը փոխանցել է ակտիվի սեփականության հետ կապված գրեթե բոլոր ռիսկերն ու օգուտները: Բոլոր իրավունքները կամ պարտավորությունները, որոնք առաջացել կամ պահպանվել են փոխանցման ժամանակ, ճանաչվում են առանձին որպես ակտիվներ կամ պարտավորություններ: Ֆինանսական պարտավորությունը ապաճանաչվում է, երբ մարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրացել է դրա ուժի մեջ մնալու ժամկետը:

Խումբը որոշ ակտիվներ ապաճանաչում է նաև այն դեպքում, երբ դուրս է գրում անհավաքագրելի ճանաչված ակտիվներին վերաբերող մնացորդները:

Չետզնման և հակադարձ հետզնման համաձայնագրեր

Չետզնման պայմանագրերով («ռեպո») վաճառված արժեթղթերը հաշվառվում են որպես ապահովված ֆինանսական գործարքներ, որոնց դեպքում արժեթղթերը շարունակում են հաշվառվել ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, և պարտավորությունը ներառվում է հետզնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներում: Վաճառքի և հետզնման գների տարբերությունը

տոկոսային ծախս է և ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում ռեպո համաձայնագրի ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Հակադարձ հետզնման պայմանագրերով (հակադարձ ռեպո) ձեռքբերված արժեթղթերը հաշվառվում են հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներում: Գնման և հակադարձ վաճառքի գների տարբերությունը տոկոսային եկամուտ է և ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում ռեպո համաձայնագրի ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ձեռքբերված արժեթղթերը վաճառվում են երրորդ կողմին, արժեթղթերը վերադարձնելու պարտականությունը հաշվառվում է որպես առևտրային պարտավորություն և չափվում իրական արժեքով:

Հիմնական միջոցներ

Սեփական ակտիվներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները, բացառությամբ շենքերի, որոնք արտացոլված են վերագնահատված արժեքով :

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ:

Վարձակալված ակտիվներ

Այն վարձակալությունը, որի դեպքում խմբին են փոխանցվում ակտիվի սեփականության հետ կապված գրեթե բոլոր ռիսկերն ու օգուտները, հանդիսանում է ֆինանսական վարձակալություն: Ֆինանսական վարձակալությամբ ձեռք բերված սարքավորումները ներկայացվում են իրական արժեքից և վարձակալության սկզբում վարձակալության նվազագույն վճարների ներկա արժեքից նվազագույնով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Վերագնահատում

Խմբի շենքերը ենթակա են վերագնահատման կանոնավոր կերպով: Վերագնահատման հաճախականությունը կախված է վերագնահատման ենթակա շենքերի իրական արժեքների շարժից: Երբ շենքի հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման հետևանքով աճում է, աճը ճանաչվում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում: Սակայն եթե այդ աճը վերականգնում է նույն ակտիվի համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված նախկին վերագնահատումների արդյունքում առաջացած նվազումը, ապա այն ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Երբ շենքի հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման հետևանքով նվազում է, նվազումը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում: Սակայն եթե այդ նվազումը վերականգնում է նույն ակտիվի սեփական կապիտալում ճանաչված նախկին վերագնահատումների արդյունքում առաջացած աճը, ապա այն ճանաչվում է սեփական կապիտալում:

Մաշվածություն

Մաշվածությունը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է հիմնական միջոցի ձեռք բերման պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Հողի համար մաշվածություն չի հաշվարկվում: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են.

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Շենքեր	20	5
Համակարգիչներ	1	100
Տրանսպորտային միջոցներ	5	20
Սարքավորումներ	5	20
Այլ հիմնական միջոցներ	5	20

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով հետևյալ երկու ժամկետներից նվազագույնով. վարձակալման ժամկետ կամ ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետ:

Ոչ նյութական ակտիվներ

Խմբի կողմից ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:
Ամորտիզացիան ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են.

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Համակարգչային ծրագրեր և լիցենզիաներ	1-10	100-10

Արժեզրկում

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները հիմնականում ներառում են վարկերը, այլ դեբիտորական պարտքերը («վարկեր և դեբիտորական պարտքեր»): Խումբը կանոնավոր կերպով վերանայում է վարկերը և դեբիտորական պարտքերը՝ արժեզրկումը գնահատելու նպատակով: Վարկը կամ դեբիտորական պարտքը արժեզրկվում է, և արժեզրկումից կորուստներ ճանաչվում են այն և միայն այն դեպքում, երբ առկա է անկողմնակալ վկայություն սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ ավելի դեպքերի արդյունք հանդիսացող արժեզրկման մասին, և այդ դեպքը (կամ դեպքերը) ազդեցություն ունի վարկի գծով դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի վրա, որոնք հնարավոր է արժանահավատորեն չափել:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման օբյեկտիվ վկայությունը կարող է ներառել պարտավորությունների չկատարումը կամ վճարումների հետաձգումը վարկառուի կողմից, վարկային պայմանագրի պայմանների խախտումները վարկառուի կողմից, վարկի կամ փոխառության պայմանների այնպիսի վերանայում, որը Խումբն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի, վարկառուի կամ թողարկողի սնանկացման հայտանիշները, արժեթղթի գործող շուկայի վերացումը, գրավի արժեքի նվազումը կամ ակտիվների խմբին վերաբերող այլ հասանելի տվյալները, ինչպիսիք են խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների վճարունակության

վատթարեցումը, կամ տվյալ խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների կողմից պարտականությունների չկատարման հետ փոխկապակցված տնտեսական պայմանների փոփոխությունը:

Նախևառաջ խումբը գնահատում է, թե արդյոք գոյություն ունի արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն առանձին-առանձին այն վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի համար, որոնք առանձին վերցված զգալի են, և առանձին-առանձին կամ խմբային այն վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի համար, որոնք առանձին վերցված զգալի չեն: Եթե խումբը որոշում է, որ առանձին գնահատված վարկի կամ դեբիտորական պարտքի համար առկա չէ արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն՝ լինի այն էական թե ոչ, ապա այն այդ վարկը ներառում է վարկային ռիսկի համանման բնութագրիչներ ունեցող վարկերի և դեբիտորական պարտքերի խմբում և կատարում է խմբային գնահատում՝ արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը, որոնց գծով առանձին իրականացվել է արժեզրկման ուսումնասիրություն և որոնց գծով ճանաչվել են կամ շարունակվում են ճանաչվել արժեզրկման կորուստներ, չեն ներառվում արժեզրկման խմբային գնահատման մեջ:

Եթե առկա է վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկումից կորստի օբյեկտիվ վկայություն, ապա կորստի չափը գնահատվում է վարկի կամ դեբիտորական պարտքի հաշվեկշռային արժեքի և ապագա գնահատված դրամական հոսքերի ներկա արժեքի տարբերության չափով, ներառյալ երաշխիքներից և գրավից ստացվելիք վարկի կամ դեբիտորական պարտքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով՝ զեղչած գումարները: Պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերը և անցյալի փորձի վրա հիմնված վնասները, որոնց գծով ներկա տնտեսական պայմաններն արտացոլող առկա տեղեկատվության հիման վրա կատարվել են ճշգրտումներ, հանդիսանում են դրամական միջոցների ակնկալվող հոսքերի գնահատման հիմք:

Որոշ դեպքերում վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկման կորստի գումարը գնահատելու համար պահանջվող տեղեկատվությունը կարող է սահմանափակ լինել կամ ամբողջությամբ չհամապատասխանել ներկա պայմաններին: Սա կարող է լինել այն դեպքում, երբ վարկառուն ֆինանսական դժվարություններ ունի և խմբի տրամադրության տակ կան քիչ տվյալներ համանման վարկառուների մասին: Այս դեպքերում խումբը գնահատում է արժեզրկումից կորստի գումարը՝ ելնելով իր փորձից ու դատողություններից:

Վարկերի և դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքներում և հակադարձվում միայն այն դեպքում, երբ փոխհատուցվող գումարի հետագա աճը օբյեկտիվորեն կարելի է վերագրել արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած դեպքին:

Այն դեպքերում, երբ վարկի հավաքագրումը հնարավոր չէ, վարկը դուրս է գրվում արժեզրկման պահուստի հաշվին: Խումբը վարկի մնացորդը դուրս է գրում, երբ խմբի ղեկավարությունը որոշում է, որ վարկը ենթակա չէ հավաքագրման և վարկի վերադարձի հետ կապված բոլոր անհրաժեշտ քայլերը կատարված են:

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները ներառում են վաճառքի համար մատչելի ակտիվներում ընդգրկված սեփական կապիտալի չգնանշված գործիքները, որոնք չեն հաշվառվում իրական արժեքով, քանի որ այն հնարավոր չէ արժանահավատորեն գնահատել: Եթե առկա է օբյեկտիվ վկայություն, որ նման ներդրումները արժեզրկված են, ապա արժեզրկումից կորուստը իրենից ներկայացնում է ներդրման հաշվեկշռային արժեքի և ապագա գնահատված

դրամական հոսքերի՝ համանման ֆինանսական ակտիվի շուկայական տոկոսադրույքով զեղչված ներկա արժեքի տարբերությունն է:

Այս ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքներում և ենթակա չեն հակադարձման:

Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ այլ ոչ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հետաձգված հարկերի, վերանայվում են արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Ոչ ֆինանսական ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերից և օգտագործման արժեքից առավելագույնը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս ապագա գնահատված դրամական հոսքերը զեղչվում են՝ կիրառելով մինչև հարկումը այն դրույքը, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի և ակտիվին բնորոշ ռիսկի՝ շուկայի ներկա գնահատականը: Այլ ակտիվներից էականորեն անկախ դրամական հոսքեր չստեղծող ակտիվի դեպքում փոխհատուցվող գումարը որոշվում է այն դրամաստեղծ խմբի համար, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է իր փոխհատուցվող գումարը:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում և հակադարձվում միայն այն դեպքում, եթե փոխվել են փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը կորոշվեր մաշվածքը կամ անորոտիզացիան նվազեցնելուց հետո, եթե արժեզրկումից կորուստ չճանաչվեր:

Վերանայված վարկեր

Վարկերի վերանայումը կարող է հանգեցնել վճարումների երկարաձգումների և վարկի մարման նոր պայմանների մասին համաձայնության: Երբ վարկի պայմանները վերանայվում են, վարկն այլևս չի համարվում ժամկետանց: Ղեկավարությունը շարունակաբար վերանայում է վերանայված պայմաններով վարկերը, համոզվելու համար, որ բոլոր համաձայնությունները պահպանված են և որ ապագա վճարումները կկատարվեն: Վարկերը շարունակում են մնալ արժեզրկման անհատական կամ խմբային գնահատման առարկա՝ օգտագործելով վարկի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Վարկավորման պարտավորվածություններ

Բնականոն գործունեության ընթացքում խումբը հանձն է առնում վարկային բնույթի պարտավորվածություններ, որոնք ներառում են չօգտագործված վարկային գծերն, ակրեդիտիվներն ու երաշխիքները և տրամադրում է վարկային ապահովագրման այլ տեսակներ:

Ֆինանսական երաշխիքներն իրենցից ներկայացնում են պայմանագրեր, որոնք պարտավորեցնում են խմբին կատարել որոշակի վճարումներ, որոնք կփոխհատուցեն երաշխիքի սեփականատիրոջ այն վնասները, որոնք նա կկրեր, եթե առանձին պարտատերն ի վիճակի չլիներ կատարել վճարումները պարտքային գործիքի պայմաններով նախատեսված ժամկետներում:

Ֆինանսական երաշխիքի գծով պարտավորությունն ի սկզբանե ճանաչվում է իրական արժեքով՝ հաշվի չառնելով գործարքի հետ կապված ծախսումները և հետագայում չափվում է երկու մեծություններից առավելագույնով՝ ի սկզբանե ճանաչված գումարը՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան կամ երաշխիքի գծով կորուստների պահուստը: Ֆինանսական երաշխիքների գծով կորուստների պահուստը և վարկային այլ պարտավորվածությունները ճանաչվում են, երբ գոյություն ունի վնաս կրելու հավանականություն և այդ վնասը հնարավոր է արժանահավատորեն չափել:

Ֆինանսական երաշխիքի գծով պարտավորությունները և վարկային այլ պարտավորվածությունների գծով պահուստները ներառվում են այլ պարտավորությունների կազմում:

Վաճառքի համար պահվող ակտիվներ

Ոչ ընթացիկ ակտիվները դասակարգվում են վաճառքի համար պահվող, երբ հաշվեկշռային արժեքը ենթակա է փոխհատուցման ոչ թե դրանց հետագա շահագործման, այլ վաճառքի միջոցով: Դրանց վաճառքը ենթադրվում է իրականացնել վաճառքի համար պահվող դասակարգումից հետո մեկ տարվա ընթացքում: Վաճառքի համար պահվող դասակարգված ոչ ընթացիկ ակտիվները ճանաչվում են հաշվեկշռային արժեքի կամ իրական արժեքի՝ հանած վաճառքի ծախսերը, նվազագույնով: Եթե վերջինս ավելի փոքր է, քան հաշվեկշռային արժեքը, ապա ճանաչվում է արժեզրկումից կորուստ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Իրական արժեքի՝ հանած վաճառքից ծախսերը, հետագա ցանկացած աճ ճանաչվում է միայն տվյալ ակտիվի նախկինում արժեզրկված գումարների չափով:

Շնորհներ

Ակտիվներին վերաբերող շնորհները ներառվում են այլ պարտավորություններում և կրեդիտագրվում են եկամուտներին գծային մեթոդով՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

Պահուստներ

Պահուստը ֆինանսական դրության մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է, երբ խումբը որպես անցյալ դեպքերի արդյունք ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե ազդեցությունը էական է, պահուստը որոշվում է ապագա ակնկալվող դրամական հոսքերը զեղչելով մինչև հարկումը այն դրույքով, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի, և կիրառելի լինելու դեպքում, պարտավորությանը բնորոշ ռիսկերի ներկա շուկայական գնահատումները:

Բաժնետիրական կապիտալ

Շահաբաժիններ

Շահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու խմբի կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կանոնակարգերով:

Սովորական բաժնետոմսերի շահաբաժիններն արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթի բաշխում այն ժամանակահատվածում, երբ հայտարարվում են:

Բաժնետոմսերի հավելավճար

Բաժնետոմսերի անվանական արժեքից բարձր վճարված ցանկացած գումար ճանաչվում է որպես բաժնետոմսերի հավելավճար:

Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են՝ ֆինանսական դրության մասին հաշվետվությունում արտացոլվելով զուտ գումարով, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն անրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը զուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն:

Ծանոթագրություն 6. «Զուտ տոկոսային եկամուտներ»

	01.04.15- 30.06.15	01.01.15- 30.06.15	01.04.14- 30.06.14	01.01.14- 30.06.14
Տոկոսային եկամուտներ	3,378,994	6,753,786	3,123,616	6,078,216
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	3,028,798	6,067,526	2,788,002	5,483,930
Վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթեր	221,350	434,424	207,451	412,243
Ֆինանսական կազմակերպությունների հաշիվներ	119,852	216,952	93,896	121,831
Հակադարձ ռեպո գործառնություններ	7,513	31,939	32,988	53,025
Արժեզրկված ակտիվների գծով հաշվեգրված տոկոսներ	0	0	0	0
Այլ տոկոսային եկամուտներ	1,481	2,945	1,279	7,187

Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	(1,758,303)	(3,525,489)	(1,553,049)	(3,077,258)
Հաճախորդների հաշիվներ	(1,289,421)	(2,500,733)	(1,216,492)	(2,416,558)
Ֆինանսական կազմակերպությունների հաշիվներ	(353,174)	(683,609)	(336,557)	(660,700)
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	-	-	-
Ռեպո գործառնություններ	(115,708)	(341,147)	-	-
Այլ տոկոսային ծախսեր	-	-	-	-
Զուտ տոկոսային եկամուտ	1,620,691	3,228,297	1,570,567	3,000,958

Ծանոթագրություն 7. «Զուտ կոմիսիոն վճարներ»

	01.04.15- 30.06.15	01.01.15- 30.06.15	01.04.14- 30.06.14	01.01.14- 30.06.14
Կոմիսիոն վճարների տեսքով եկամուտներ	466,622	854,898	383,305	723,802
Դրամարկղային գործառնություններ	30,081	57,270	33,893	58,253
Փոխանցումներից	147,637	233,144	88,700	163,477
Վարկերից	25,636	47,925	27,433	51,518
Վճարային քարտերով գործառնություններ	204,563	407,362	186,184	355,148

Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	9,760	18,322	6,594	14,154
Այլ գործառնություններ	48,945	90,875	40,501	81,252
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	(149,289)	(291,316)	(118,217)	(247,662)
Փոխանցումներ	(21,772)	(40,880)	(19,110)	(34,657)
Դրամարկղային գործառնություններ	(16,104)	(26,858)	(11,244)	(39,002)
Վճարային քարտերով գործառնություններ	(101,921)	(202,689)	(79,111)	(159,776)
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	(4,302)	(8,088)	(2,710)	(4,153)
Այլ ծախսեր	(5,190)	(12,801)	(6,042)	(10,074)
Ստացված զուտ կոմիսիոն և այլ վճարներ	317,333	563,582	265,088	476,140

Ծանոթագրություն 8. «Զուտ եկամուտ առևտրային գործունեությունից»

	01.04.15- 30.06.15	01.01.15- 30.06.15	01.04.14- 30.06.14	01.01.14- 30.06.14
Զուտ առևտրային եկամուտ	269,885	126,104	148,258	384,327
Արտարժույթային գործարքներից զուտ եկամուտ	266,596	528,830	206,709	402,823
Արտարժույթի վերագնահատումից ստացված զուտ եկամուտ (վնաս)	(4,202)	(510,942)	(67,279)	(18,475)
Առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից զուտ եկամուտ/ (վնաս)	(1,297)	(7,726)	(1,605)	(8,740)
Ածանցյալ գործիքներից զուտ եկամուտ/ (վնաս)	7,423	61,937	0	0
Առևտրային ակտիվների առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ/ (վնաս)	407	736	28	96
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներից զուտ շահույթ	320	44,729	9,945	11,633
Թանկարժեք մետաղներով գործառնություններից զուտ եկամուտ	638	8,540	460	(3,010)

Ծանոթագրություն 9. «Եկամուտ շահարաժիմներից և այլ գործառնական եկամուտներ»

	01.04.15- 30.06.15	01.01.15- 30.06.15	01.04.14- 30.06.14	01.01.14- 30.06.14
Եկամուտ շահարաժիմներից	1,231	2,141	653	1,307
Այլ գործառնական եկամուտներ	218,050	480,176	133,526	231,044
Հիմնական միջոցների վաճառքից զուտ եկամուտ	0	50	3,949	4,373
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	153,804	343,434	88,083	132,834
Շնորհներից եկամուտ	606	1,212	606	1,212
Պատճառված վնասի հատուցումից	0	0	0	0
Այլ եկամուտ	63,640	135,480	40,888	92,625

Ծանոթագրություն 10. «Զուտ մասհանումներ ակտիվների հնարավոր կորուստների պահուստներին»

	01.04.15- 30.06.15	01.01.15- 30.06.15	01.04.14- 30.06.14	01.01.14- 30.06.14
Զուտ մասհանումներ/վերադարձ ակտիվների	(596,382)	(430,724)	232,692	2,417

հնարավոր կորուստների պահուստներին				
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(632,042)	(424,950)	242,862	37,812
Այլ ակտիվներ	35,660	(5,774)	(16,298)	(39,588)
Այլ պահուստներ	-	-	6,128	4,193

Ծանոթագրություն 11,20,21. «Ընդհանուր վարչական ծախսեր»

	01.04.15- 30.06.15	01.01.15- 30.06.15	01.04.14- 30.06.14	01.01.14- 30.06.14
Աշխատավարձ և դրան հավասարեցված այլ վճարումներ	(803,433)	(1,587,511)	(793,133)	(1,597,072)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն	(164,742)	(324,429)	(171,693)	(357,109)
Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	(31,576)	(49,929)	(10,511)	(24,881)
Նյութական ակտիվների վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	(18,890)	(40,997)	(24,825)	(50,985)
Գովազդի ծախսեր	(52,403)	(94,514)	(60,610)	(121,265)
Գործուղման ծախսեր	(3,095)	(4,483)	(3,783)	(6,127)
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	(29,293)	(59,639)	(33,035)	(60,636)
Վարձակալության գծով ծախսեր	(114,955)	(245,262)	(103,035)	(204,297)
Հարկեր, (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	(11,883)	(17,427)	(5,004)	(10,336)
Խորհրդատվական և այլ ծառայությունների գծով ծախսեր	(17,503)	(36,069)	(11,504)	(22,784)
Անվտանգության գծով ծախսեր	(48,067)	(95,514)	(42,499)	(83,417)
Հիմնական միջոցների արժեզրկումից կորուստներ	-	-	-	(4,848)
Հիմնական միջոցների օտարումից կորուստներ	-	-	-	-
Գրասենյակային ծախսեր	(6,075)	(25,609)	(13,352)	(25,993)
Դրամարկղային հավաքագրման ծախսեր(Ինկասացիոն ծախսեր)	(5,247)	(10,580)	(3,807)	(7,713)
ՀԾ Բանկ-ի գծով	(36,987)	(74,572)	(34,030)	(68,342)
ԱՐՔԱ-ի գծով	(26,240)	(51,455)	(22,267)	(44,505)
Ապահովագրության գծով ծախսեր	(27,027)	(53,885)	(26,150)	(51,943)
Այլ ծախսեր	(50,739)	(122,648)	(49,235)	(113,511)
Ընդամենը այլ վարչական ծախսեր	(1,448,154)	(2,894,522)	(1,408,473)	(2,855,764)

Աշխատակիցների միջին թվաքանակն է 2015թ. երկրորդ եռամսյակում 741 (2014թ. երկրորդ եռամսյակում 725), մեկ աշխատողին բաժին ընկնող միջին ամսական աշխատավարձի չափը 2015թ. երկրորդ եռամսյակում կազմում է 357.1 հազ.դրամ (2014թ. երկրորդ եռամսյակում կազմում է 367.1 հազ.դրամ):

Ծանոթագրություն 12. «Այլ գործառնական ծախսեր»

	01.04.15- 30.06.15	01.01.15- 30.06.15	01.04.14- 30.06.14	01.01.14- 30.06.14
Վճարված տուգանքներ	(5,043)	(5,564)	(2)	(194)

Ավանդների ապահովագրման ծախսեր	(27,567)	(53,986)	(23,973)	(47,032)
Այլ գործառնական ծախսեր	(27,880)	(47,844)	(25,115)	(49,689)
Ընդամենը այլ գործառնական ծախսեր	(60,490)	(107,394)	(49,090)	(96,915)

Ծանոթագրություն 13. «Շահութահարկի գծով ծախս/փոխհատուցում»

Շահութահարկի գծով ծախս	01.04.15- 30.06.15	01.01.15- 30.06.15	01.04.14- 30.06.14	01.01.14- 30.06.14
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	216	-	(135,067)	(135,067)
Հետաձգված հարկի գծով ծախս (փոխհատուցում)	(69,413)	(211,184)	(62,859)	(119,675)
Ընդամենը	(69,197)	(211,184)	(197,926)	(254,742)

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 20% (2014 թ.՝ 20%):
Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 20% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով:

	Մնացորդը 31.12.14 դրությամբ	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆին. արդյունքում ճանաչված	Մնացորդը 30.06.15 դրությամբ
Առևտրային արժեթղթեր	3,822			3,822
Հիմնական միջոցներ	43,529			43,529
Բռնագանձված ակտիվներ	7,752			7,752
Այլ ակտիվներ	22,613			22,613
Պարտավորություններ նկատմամբ	10,061	հաճախորդների		10,061
Այլ պարտավորություններ	27,760			27,760
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	115,537			115,537
Վաճառքի համար մատչելի արժեթղթեր	(86,846)		22,061	(64,785)
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(392,945)	(211,184)		(604,129)
Այլ ակտիվներ	0			0
Հիմնական միջոցներ	(994,633)			(994,633)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(1,474,424)	(211,184)	22,061	(1,663,547)
Ձուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն/Ծանոթ. 13	(1,358,887)	(211,184)	22,061	(1,548,010)

Ծանոթագրություն 14. « Դրամական միջոցներ, դրանց համարժեքներ և մնացորդներ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկում »

	30.06.15	31.12.14
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկում	34,085,749	27,841,421
Կանխիկ դրամական միջոցներ	9,182,676	8,049,424
Դրամական միջոցների այլ տեղաբաշխումներ	0	
Թղթակցային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	23,349,786	17,343,318
Ֆինանսական կազմակերպությունների թղթակցային հաշիվներ	1,553,287	2,448,679

Ծանոթագրություն 15. « Առևտրային արժեթղթեր »

	30.06.15	31.12.14
Առևտրային արժեթղթեր	101,488	0
ՀՀ ֆինանս. նախարարության կողմից թողարկված արժեթղթեր – չգնանշվող	101,488	0
ՀՀ ոչ պետական պարտատոմսեր	0	0

Ծանոթագրություն 16. «Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ»

	30.06.15	31.12.14
Պահանջներ բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	6,211,744	7,412,250
Ֆինանսական կազմակերպությունների վարկեր և ավանդներ	5,422,078	5,496,197
Դեպոնացված միջոցներ ՀՀ ԿԲ-ում	170,000	520,000
Հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր	332,446	842,390
Այլ հաշիվներ	287,220	553,663

Ծանոթագրություն 17. «Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ»

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ հունիսի 30-ի դրությամբ			2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		
	Պայմանական գումար	Ակտիվների իրական արժեք	Պարտավ. իրական արժեք	Պայմանական գումար	Ակտիվներ ի իրական արժեք	Պարտավ. իրական արժեք
Վաճառքի համար պահվող ածանցյալներ						
<i>Արտարժույթով պայմանագրեր</i>						
Սվոփեր-արերկրյա	462,689	0	9,744	3,251,100	0	180,645
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	462,689	0	9,744	3,251,100	0	180,645

Ծանոթագրություն 18. «Հաճախորդներին տրված վարկեր և այլ փոխատվություններ»

	30.06.15	31.12.14
Հաճախորդներին տրված վարկեր և այլ փոխատվություններ	88,815,726	92,888,015
Վարկեր	80,192,766	85,874,816
Ֆակտորինգ	0	0
Օվերդրաֆտ	11,347,099	11,079,459
Ակրեդիտիվ	1,863	2,381
Ֆինանսական վարձակալություն	332,003	408,627
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխատվությունների գծով	(3,058,005)	(4,477,268)

30.06.15թ. դրությամբ Բանկն ունի էական կենտրոնացում տրամադրված վարկերի գծով 18,064,401 հազար դրամ (համախառն վարկային պորտֆելի 19.66%) ընդհանուր գումարով, տրամադրված թվով 10 վարկառուների և նրանց հետ փոխկապակցված անձանց (31.12.2014թ.՝ 21,533,450 հազար դրամ (համախառն վարկային պորտֆելի 22%-ը):Նշված վարկերի գծով անհատական արժեզրկումից պահուստները կազմում են 52,111 հազար դրամ (2014թ.՝ 215,334 հազար դրամ):

Տրամադրված վարկերի և փոխատվությունների վերլուծությունն ըստ տնտեսության ճյուղերի ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	Հաշվետու ժամանակաշրջան	Նախորդ ժամանակաշրջան
Արդյունաբերություն	9,126,432	3,910,335
Գյուղատնտեսություն	2,719,805	2,626,474
Շինարարություն	7,879,440	9,210,701
Առևտուր	10,961,108	11,363,683
Տրանսպորտ	4,111,171	5,019,507
Ծառայություններ	792,502	7,499,481
Սպառողական	29,772,515	31,643,619
Հիփոթեքային	20,348,364	20,681,879
Այլ	6,162,395	5,409,704
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխատվությունների գծով	(3,058,005)	(4,477,268)
Ընդամենը	88,815,726	92,888,015

Վարկերի և փոխառությունների գծով արժեզրկման պահուստի շարժն ըստ տնտեսության ճյուղերի հետևյալն է.

30.06.2015

Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունաբերություն	Գյուղատնտեսություն	Շինարարություն	Առևտուր	Տրանսպորտ	Ծառայություններ	Սպառողական	Հիփոթեքային	Այլ	Ընդամենը
2015թ. հունվարի 1 դրությամբ	417,018	424,734	1,816,376	416,020	71,937	102,045	324,902	506,462	397,774	4,477,268
Տարվա ծախս/(հակադարձում)	3,830	(11,200)	69,191	3,568	58,351	(80,353)	29,009	268,325	84,229	424,950
Դուրսգրում		(40,852)	(1,764,127)	(82,820)	(30)		(58,066)	(230,727)	(42,165)	(2,218,787)
Վերադարձ	14	69,414	198	11,887	15,005	7,356	190,673	70,528	9,499	374,574
2015թ. հունիսի 30-ի դրությամբ	420,862	442,096	121,638	348,655	145,263	29,048	486,518	614,588	449,337	3,058,005
Անհատական արժեզրկում	388,456	402,113	116,012	262,584	125,923	28,118	37,455	342,462	420,799	2,123,922
Խմբային արժեզրկում	32,406	39,983	5,626	86,071	19,340	930	449,063	272,126	28,538	934,083
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	502,829	497,000	974,335	533,051	410,340	60,887	159,380	999,770	844,320	4,981,912

31.12.2014

Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունաբերություն	Գյուղատնտեսություն	Շինարարություն	Առևտուր	Տրանսպորտ	Ծառայություններ	Սպառողական	Հիփոթեքային	Այլ	Ընդամենը
2014թ. հունվարի 1 դրությամբ	191,031	301,154	1,528,998	541,880	87,776	58,766	129,796	375,963	42,154	3,257,518
Տարվա ծախս/(հակադարձում)	235,523	479,310	437,698	(22,779)	(14,861)	35,417	413,499	115,494	(33,120)	1,646,181
Դուրսգրում	(10,983)	(410,632)	(150,320)	(709,192)	(20,149)	(8,777)	(344,118)	(255,871)	(635,163)	(2,545,205)
Վերադարձ	1,447	54,902		606,111	19,171	16,639	125,725	270,876	1,023,903	2,118,774
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	417,018	424,734	1,816,376	416,020	71,936	102,045	324,901	506,462	397,775	4,477,268
Անհատական արժեզրկում	383,856	404,184	1,751,415	308,031	25,873	27,659	9,242	308,064	352,346	3,570,673
Խմբային արժեզրկում	33,161	20,550	64,961	107,989	46,063	74,386	315,659	198,398	45,429	906,596
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	594,235	571,391	2,714,622	740,777	237,229	60,887	54,815	864,976	866,762	6,705,694

Վարկերի և փոխատվությունների գծով արժեզրկման պահուստի շարժը հետևյալն է.

Հաճախորդներին տրված վարկերի, փոխատվությունների գծով	01.01.15-30.06.15	01.01.14-30.06.14
Սկզբնական մնացորդ	4,477,268	3,257,518
Պահուստին կատարված զուտ մասհանումներ/ (վերականգնում)	424,950	(37,812)
(Դուրս գրում)/ վերադարձ	(1,844,213)	(277,450)
Վերջնական մնացորդ	3,058,005	2,942,256

Տրամադրված վարկերի և փոխատվությունների վերլուծությունն ըստ հաճախորդների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	30.06.15	31.12.14
Պետական ձեռնարկություններ	4,799,482	4,297,769
Մասնավոր ձեռնարկություններ	34,225,526	36,203,390
Ֆիզիկական անձինք	50,002,123	53,460,989
Անհատ ձեռնարկատերեր	2,844,803	3,337,603
Ոչ առևտրային կազմակերպություններ	1,797	65,534
Ընդամենը վարկեր	91,873,731	97,365,283
Հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների գծով հնարավոր կորուստների պահուստ	(3,058,005)	(4,477,268)
Ընդամենը զուտ վարկեր	88,815,726	92,888,015

Ֆիզիկական անձանց տրամադրված վարկերը ներկայացվում են ստորև.

	30.06.15	31.12.14
Սպառողական վարկեր	627,951	8,271,456
Վարկային քարտեր	21,295,024	15,691,502
Հիփոթեքային վարկեր	20,348,364	20,684,359
Ոսկու վարկեր	6,323,270	6,563,742
Ավտոմեքենաների ձեռքբերման	720,476	916,392
Այլ	687,038	1,333,538
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրամադրված վարկեր (համախառն)	50,002,123	53,460,989

Ֆինանսական վարձակալության գծով տեղեկատվությունը ներկայացվում է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	30.06.15	31.12.14
Ֆինանսական վարձակալության գծով համախառն ներդրումներ		
Մինչև 1 տարի	0	10,637
1-5 տարի	392,122	483,732
	392,122	494,369
Ֆինանսական վարձակալության գծով չվաստակած ապագա ֆինանսական եկամուտ	(60,109)	(85,742)
Ֆինանսական վարձակալության գծով զուտ ներդրումներ	332,013	408,627

Ֆինանսական վարձակալության գծով արժեզրկումից պահուստները ներառված են վարկերի և փոխատվությունների գծով արժեզրկումից պահուստում և 30.06.15թ. դրությամբ կազմում են 3,320 հազար դրամ, 31.12.14թ. դրությամբ կազմում են 4,086 հազար դրամ:

Ծանոթագրություն 19. «Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ»

Հազար ՀՀ դրամ	30.06.15	31.12.14
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	1,572,938	1,943,118
Զգնանշվող ներդրումներ		
ՀՀ ոչ պետական պարտատոմսեր	92,928	97,161
ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկված արժեթղթեր	673,495	1,047,935
ՀՀ բաժնեմասային արժեթղթեր	57,795	57,794
Ներդրումներ ֆոնդերում	228,499	223,408
ՏՀԶԿ երկրների բաժնեմասային արժեթղթեր	520,221	516,820

Բոլոր պարտքային արժեթղթերը ունեն հաստատուն տոկոսներ:

Բոլոր չգնանշված վաճառքի համար մատչելի ՀՀ բաժնեմասային արժեթղթերը գրանցված են ինքնարժեքով, քանի որ իրական արժեքը չի կարող արժանահավատորեն գնահատվել: Այս ներդրումների համար չկա գնանշվող շուկա և Բանկը նախատեսում է դրանք պահել երկար ժամկետով:

Զգնանշվող վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերը չափվում են իրական արժեքով, օգտագործելով գնահատման տեխնիկա՝ հիմնված տվյալ պահին գործող շուկայական տոկոսադրույքների վրա, որպես տվյալ ֆինանսական գործիքի ապագա դրամական հոսքերի զեղչատոկոս:

Ծանոթագրություն 20,21: Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ»

Հոդվածի անվանումը	Հող և շենքեր	Համակ. և կապի միջոցներ	Փոխադրա միջոցներ	Այլ հիմն. միջոցներ	Հիմն.միջ գծով կապ. ներդ.	Վարձակ.հիմ ն.միջ.գծով կապ. ներդ.	Ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք								
01.01.15-ի դրությամբ	5,826,965	2,462,133	204,820	1,321,822	2,704	911,456	735,344	11,465,244
Ավելացում/ ներքին շարժ	55,871	86,419	1,000	60,447	110,393	92,861	27,289	434,280
Օտարում/Դուրս գրում/ներքին շարժ	-	(28)	12,013	(10,614)	(57,032)	-	(827)	(56,488)
30.06.15-ի դրությամբ	5,882,836	2,548,524	217,833	1,371,655	56,065	1,004,317	761,806	11,843,036
Կուտակված մաշվածություն								
01.01.15-ի դրությամբ	(128,895)	(1,851,926)	(145,820)	(979,180)	-	(326,672)	(482,054)	(3,914,546)
Ավելացում	(67,627)	(119,712)	(12,210)	(63,845)	-	(61,038)	(49,928)	(374,360)
Օտարում/Դուրս գրում	-	14	(8,267)	9,130	-	-	7,354	8,231
30.06.15-ի դրությամբ	(196,522)	(1,971,624)	(166,297)	(1,033,895)	-	(387,710)	(524,628)	(4,280,676)
Հաշվեկշռային արժեք	5,686,314	576,900	51,536	337,760	56,065	616,607	237,178	7,562,360

Հոդվածի անվանումը	Հող և շենքեր	Համակ. և կապի միջոցներ	Փոխադրա միջոցներ	Այլ հիմն. միջոցներ	Հիմն.միջ գծով կապ. ներդ.	Վարձակ.հիմ ն.միջ.գծով կապ. ներդ.	Ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք								
01.01.14-ի դրությամբ	5,626,000	2,289,170	222,646	1,215,639	2,654	809,196	585,404	10,750,709
Ավելացում/ ներքին շարժ	200,965	177,927	0	127,459	50	107,280	149,940	763,621
Օտարում/Դուրս գրում/ներքին շարժ	-	(4,964)	(17,827)	(21,276)	0	(5,020)	0	(49,087)
31.12.14-ի դրությամբ	5,826,965	2,462,133	204,820	1,321,822	2,704	911,456	735,344	11,465,244
Կուտակված մաշվածություն								
01.01.14-ի դրությամբ	-	(1,575,395)	(134,276)	(880,960)	-	(217,516)	(393,521)	(3,201,668)
Ավելացում	(128,895)	(281,496)	(26,997)	(119,475)	-	(113,938)	(88,533)	(759,334)
Օտարում/Դուրս գրում	-	4,965	15,453	21,255	-	4,783	-	46,456
31.12.14-ի դրությամբ	(128,895)	(1,851,926)	(145,820)	(979,180)	-	(326,672)	(482,054)	(3,914,546)
Հաշվեկշռային արժեք	5,698,070	610,206	59,000	342,642	2,704	584,785	253,290	7,550,696

Ծանոթագրություն 22. «Վաճառքի համար պահվող ակտիվներ»

Հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում Բանկի կողմից տրամադրված վարկերի ապահովվածություն հանդիսացող գրավների տնօրինման արդյունքում ձեռք բերված ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների մասնրամասները հունիսի 30-ի դրությամբ ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	30.06.15	31.12.14
Անշարժ գույք	2,205,867	1,898,184
Փոխադրամիջոցներ	15,000	15,000
Այլ	358,884	416,317
Ընդամենը	2,579,751	2,329,501

Ծանոթագրություն 23. «Այլ ակտիվներ»

Հազար ՀՀ դրամ	30.06.15	31.12.14
Կանխավճարներ և այլ դեբիտորներ	324,823	317,136
Դրամական փոխանցումների համակարգերի գծով ստացվելիք գումարներ	12,992	46,730
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	337,815	363,866
Արժեզրկումից պահուստներ այլ ֆինանսական ակտիվների գծով	(32,451)	(48,317)
Ընդամենը զուտ այլ ֆինանսական ակտիվներ	246,493	315,549
Չամորտիզացված ապահովագրավճարներ	32,688	40,625
Հաշվարկներ աշխատակիցների հետ	2,169	2,057
Կանխավճարներ մատակարարներին	139,146	76,720
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով	57,160	53,743
Պահեստ	166,133	182,973
Թանկարժեք մետաղներ	96,216	235,226
Այլ	54,294	54,563
Ընդամենը ոչ ֆինանսական ակտիվներ	547,806	645,906
Ընդամենը այլ ակտիվներ	853,170	961,455

Այլ ակտիվների գծով արժեզրկման կորուստների պահուստի շարժը հետևյալն է .

<u>Այլ ակտիվների գծով</u>	01.01.15-30.06.15	01.01.14-30.06.14
Սկզբնական մնացորդ	48,317	74,501
Պահուստին կատարված զուտ մասհանումներ/ (վերականգնում)	5,774	39,588
(Դուրս գրում)/ վերադարձ	(21,640)	(58,967)
Վերջնական մնացորդ	32,451	55,122

Ծանոթագրություն 24. «Ստորադաս փոխառություն»

Հազար ՀՀ դրամ	30.06.15	31.12.14
Ստորադաս փոխառություն	7,812,462	8,272,556
Ստորադաս փոխառություն ՀՀ ԿԲ-ից	776,348	1,185,553
Ստորադաս փոխառություն իրավաբանական ընկերությունից	7,036,114	7,087,003

Ստորադաս փոխառությունն իրենից ներկայացնում է երկարաժամկետ վարկային համաձայնագիր, որը Խմբի անվճարունակության դեպքում դասվում է երկրորդական Խմբի մնացած պարտավորությունների նկատմամբ՝ ներառյալ ավանդները և այլ պարտքային գործիքները:

Ծանոթագրություն 25. «Պարտավորություններ ֆինանս. կազմակերպությունների նկատմամբ»

Հազար ՀՀ դրամ	30.06.15	31.12.14
Պարտավորություններ բանկերի և այլ ֆինանս. կազմակերպությունների նկատմամբ	19,184,391	21,466,662
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	3,567,223	3,718,236
Այլ բանկերի թղթակցային հաշիվներ	365,428	204,385
Այլ բանկերից ստացված վարկեր և ժամկետային ավանդներ	1,200,313	1,425,783
Այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ընթացիկ հաշիվներ	399,315	757,941
Վարկեր և ավանդներ ֆինանսական կազմակերպություններից	7,761,417	8,795,661
ԿԲ հետ հետզման պայմանագրեր	5,890,695	6,507,102
Այլ պարտավորություններ	0	57,554

Ծանոթագրություն 26. «Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ»

Հազար ՀՀ դրամ	30.06.15	31.12.14
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ ՀՀ կառավարություն	95,247,345	92,435,546
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	0	0
Ստացված վարկեր	121,283	185,234
Իրավաբանական անձինք		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	23,664,601	19,702,317
Ժամկետային ավանդներ	16,778,257	19,685,138
Ֆիզիկական անձինք		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	15,621,403	11,584,161
Ժամկետային ավանդներ	39,061,801	41,278,696

Ծանոթագրություն 27. «Այլ պարտավորություններ»

Հազար ՀՀ դրամ	30.06.15	31.12.14

Այլ պարտավորություններ	765,385	502,851
Պարտավորություն անձնակազմի նկատմամբ	382,565	150,663
Վճարվելիք գումարներ	210,599	165,251
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	593,164	315,914
Այլ պահուստներ	0	0
Պարտավորություններ հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	135,158	147,278
Ապագա ժամանակաշրջանի եկամուտներ	3,852	4,644
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	32,066	33,278
Այլ	1,145	1,737
Ընդամենը ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	172,221	186,937

Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ

Հազար ՀՀ դրամ	30.06.15	30.06.14
Մնացորդը հաշվետու ամսաթվի սկզբի դրությամբ	33,278	35,700
Եկամտի ճանաչում/ Ծանոթ. 9	(1,212)	(1,212)
Մնացորդը հաշվետու ամսաթվի վերջի դրությամբ	32,066	34,488

Այլ պահուստների շարժը հետևյալն է.

Վարկային ռիսկ պարունակող հետհաշվեկշռային հոդվածների գծով	01.01.15-30.06.15	01.01.14-30.06.14
Սկզբնական մնացորդ	0	18,392
Պահուստին կատարված զուտ մասհանումներ/ (վերականգնում) (Դուրս գրում)/ վերադարձ	0	(4,193)
Վերջնական մնացորդ	0	14,199

Այլ պահուստներում ընդգրկված են երաշխիքների գծով պահուստներ:

Ծանոթագրություն 28. «Հետզնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր»

	Ակտիվ		Պարտավորություն	
	2015թ. հունիսի 30-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2015թ. հունիսի 30-ի դրությամբ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հետզնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	6,047,397	6,707,452	332,014	786,549
Ընդամենը	6,047,397	6,707,452	332,014	786,549

Գրավադրված արժեթղթերը այն ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք գրավադրված են հետգնման պայմանագրերով ՀՀ Կենտրոնական բանկում գործընկերոջ կողմից վաճառելու և կրկին վերագրավադրելու իրավունքով:

Այս գործարքները կատարվել են ստանդարտ վարկավորման, արժեթղթերի փոխառության և վարկավորման սովորական պայմանների ներքո:

Ծանոթագրություն 29. « Ընդհանուր կապիտալ »

2015թ. հունիսի 30-ի դրությամբ Բանկի գրանցված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը կազմում էր 7,002,033 հազար դրամ (2014թ.՝ 7,002,033 հազար դրամ):

Համաձայն Բանկի կանոնադրության, բաժնետիրական կապիտալը կազմված է թվով 23,340 սովորական բաժնետոմսերից և 333 արտոնյալ բաժնետոմսերից՝ յուրաքանչյուրը համապատասխանաբար 300,000 դրամ և 100 դրամ անվանական արժեքներով:

2015թ. հունիսի 30-ի և 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի բաժնետերերն են՝

	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ 2015	Բաժնեմասը վճարված կապիտալում	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ 2014	Բաժնեմասը վճարված կապիտալում
Հազար ՀՀ դրամ «Ըղվանսդ գլոբալ ինվեստմենտ» ՍՊԸ	6,651,900	95	6,651,900	95
«Ըղվանսդ գլոբալ ինվեստմենտ» ՍՊԸ (արտոնյալ բաժնետոմսեր)	33	-	33	-
Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցի	350,100	5	350,100	5
Ընդամենը կապիտալ	7,002,033	100	7,002,033	100

2015թ. հունիսի 30-ի դրությամբ Բանկի կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել: Սովորական բաժնետոմսերի բաժնետերերը իրավունք ունեն ստանալու շահաբաժին և մեկ ձայնի իրավունք Բանկի տարեկան և ընդհանուր ժողովներում:

Բանկի արտոնյալ բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն իրավասու մարմնի կողմից շահութաբաժիններ վճարելու մասին որոշման կայացման դեպքում ստանալ տարեկան հաստատագրված շահութաբաժին, իրենց պատկանող արտոնյալ բաժնետոմսերի անվանական արժեքի 20%-ի չափով:

Բանկի բաժնետիրական կապիտալի ավելացումը իրականացվել է բաժնետերերի կողմից ՀՀ դրամով և նրանք իրավունք ունեն ստանալ շահաբաժին և բաշխել կապիտալը ՀՀ դրամով: Բաշխման ենթակա Բանկի պահուստները սահմանափակվում են կուտակված շահույթով՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ օրենսդրության: Բաշխման ոչ ենթակա միջոցները ներկայացված են գլխավոր պահուստով, որը ստեղծված է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների՝ ընդհանուր բանկային ռիսկերը, ներառյալ հնարավոր կորուստները և այլ չնախատեսված ռիսկերը և ծախսերը փոխհատուցելու նպատակով: Պահուստը ստեղծվել է համաձայն Բանկի կանոնադրության, որը նախատեսում է պահուստի ստեղծում այդ նպատակների համար ոչ պակաս քան հաշվապահական հաշվառման հաշիվներում արտացոլված բաժնետիրական կապիտալի 20%-ի չափով:

Ծանոթագրություն 30. « Պարտավորվածություններ »

Բանկը մշտապես ունի վարկեր տրամադրելու պարտավորվածություններ: Այս պարտավորվածություններն իրենցից ներկայացնում են հաստատված վարկեր, վարկային քարտերի և օվերդրաֆտների գծով պարտավորվածություններ:

Բանկը տրամադրում է ֆինանսական երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ՝ հաճախորդների պարտավորությունների կատարումը երրորդ անձանց հանդեպ երաշխավորելու նպատակով: Այս պայմանագրերն ունեն ֆիքսված ժամկետներ՝ սովորաբար մինչև մեկ տարի:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են պարտավորվածությունների չօգտագործված մասերն ըստ տեսակների:

Չափար ԶԶ դրամ	30.06.2015	31.12.2014
Պայմանագրային գումար		
Երաշխիքներ	2,059,582	1,615,421
Վարկային գծերի գծով պարտավորվածություններ	270,090	215,910
Վարկային քարտերի գծով պարտավորվածություններ	39,062	39,216
Օվերդրաֆտների չօգտագործված մասեր	4,832,088	5,194,090
Ակրեդիտիվներ	1,879,699	466,572
Ընդամենը վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ	9,080,521	7,531,209

Վարկավորելու վերը ներկայացված ընդհանուր պարտավորվածությունները չեն ենթադրում դրամական միջոցների գծով ապագա պահանջներ, քանի որ այս պարտավորվածությունները կարող է ուժը կորցնել կամ դադարել գործել նախքան ֆինանսավորվելը:

Պայմանական դեպքեր

Իրավական պարտավորություններ

Բանկի ղեկավարությունը տեղյակ չէ Բանկի դեմ հարուցված որևէ փաստացի, անավարտ կամ սպառնացող էական հայցերի մասին:

Չարկային պարտավորություններ

Չայաստանի հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատավճիռների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք հաճախ հստակ չեն, հակասական են և պահանջում են մեկնաբանություններ տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Չարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Չարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու են սահմանել պարտավորություններ լրացուցիչ հարկերի, տույժերի կամ տուգանքների գծով խախտման ամսաթվից միայն երեք տարի անց:

Այս փաստերը Չայաստանում կարող են այլ երկրների համեմատությամբ էական հարկային ռիսկ առաջացնել: Բանկի ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանորեն է գնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Չայաստանի հարկային օրենսդրության իր մեկնաբանությունների, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են լինել էական այս ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

Ծանոթագրություն 31. «Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ»

Համաձայն ՀՀՍՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտում» կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Բանկի կապակցված կողմերն են՝ նրա բաժնետերերը, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Բանկն իր գործունեության ընթացքում ներգրավված է լինում կապակցված կողմերի հետ մի շարք գործարքներում: Այդ գործարքները ներառում են վարկերը, ավանդները և այլն:

Հազար ՀՀ դրամ

	2015թ. հունիսի 30-ի դրությամբ		2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	
	Բաժնետերեր	Ղեկավար անձնակազմը	Բաժնետերեր	Ղեկավար անձնակազմը
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ				
Վարկի մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ, համախառն	4,183,084	230,850	3,913,756	216,956
հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում տրամադրված վարկեր	1,401,120	205,892	3,607,362	565,533
հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում մարված վարկեր	(1,438,980)	(215,802)	(3,338,034)	(551,639)
Վարկի մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ, համախառն	4,145,224	220,941	4,183,084	230,850
Արժեզրկումից պահուստ	(41,452)	(2,209)	(41,831)	(2,308)
Մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	4,103,772	218,731	4,141,253	228,542
Վարկերի կորուստների գծով ծախս	(379)	(99)	(1,030)	(119)
Տոկոսային եկամուտ վարկերի գծով	191,307	7,693	366,698	17,434
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ				
Ավանդներ հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	27,519,448	146,256	21,477,235	108,463
հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում ստացված ավանդներ	304,579,591	923,387	620,799,115	1,657,822
հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում վճարված ավանդներ	(302,119,071)	(849,038)	(614,756,902)	(1,619,029)
Ավանդներ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	29,979,968	220,605	27,519,448	146,256
Տոկոսային ծախսեր ավանդների գծով	(701,727)	(3,889)	(1,400,256)	(6,632)

Ստացվելիք գումարներ

Հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	27,169	0	40	0
հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում ստացված	277,638	308	310,991	1,240
հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում վճարված	(277,290)	(308)	(283,862)	(1,240)
Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	27,517	0	27,169	0
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն				
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	11,781	247	20,322	415
Ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթի փոխարկումից օգուտ	41,105	448	85,519	471
Խորհրդատվական ծախսեր		(14,184)	-	0
Վարձակալական վճարներ	(26,178)		(58,596)	-
Այլ գործառնական ծախսեր	(10,470)	(20)	(7,542)	(2,051)

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	30.06.2015	31.12.2014
Աշխատավարձ և այլ կարճաժամկետ վճարումներ	200,905	368,062
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	200,905	368,062

Ծանոթագրություն 32. «Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք»

Խմբի Խորհուրդը սահմանում է ինչպես իրական արժեքի պարբերաբար չափման քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը, ինչպես օրինակ չգնանշվող առևտրային և վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերը, չգնանշվող ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, այնպես էլ ոչ-պարբերաբար չափման քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը, ինչպես օրինակ վաճառքի համար պահվող ակտիվները:

Անկախ գնահատողները ներգրավվում են նշանակալի ակտիվների, ինչպես օրինակ՝ անշարժ գույքի և բռնագանձված գույքի, գնահատման համար: Անկախ գնահատողների ընդգրկումը յուրաքանչյուր տարի որոշվում է Խմբի Խորհրդի կողմից:

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին Խմբի ղեկավարությունը վերլուծում է ակտիվների և պարտավորությունների արժեքների փոփոխությունները, որոնք պետք է վերագնահատվեն համաձայն Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության:

Այս վերլուծությունների համար ճշտվում են հիմնական տվյալները, որոնք կիրառվել են նախորդ գնահատման ժամանակ, համադրելով գնահատման հաշվարկի տեղեկատվությունը պայմանագրերի և այլ համապատասխան փաստաթղթերի հետ:

Ղեկավարությունը Խմբի անկախ գնահատողների հետ միասին համեմատում է յուրաքանչյուր ակտիվի և պարտավորության իրական արժեքի յուրաքանչյուր փոփոխությունը համապատասխան

արտաքին աուդիտորների հետ, որոշելու համար, թե հիմնավորված է արդյոք տվյալ փոփոխությունը:

Ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները ներկայացվում են համաձայն իրական արժեքի հիերարխիայի: Այս հիերարխիան բաժանում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները երեք մակարդակների՝ հիմք ընդունելով դրանց իրական արժեքի չափման ժամանակ օգտագործված գործիքների նշանակալիությունը: Իրական արժեքի հիերարխիան ունի հետևյալ երեք մակարդակները՝

Մակարդակ 1 - նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված):

Մակարդակ 2- Մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տառեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) և թե՛ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող):

Մակարդակ 3 - ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

32.1 Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական գործիքներ

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չեն չափվել իրենց իրական արժեքով և ըստ մակարդակի վերլուծում է դրանք իրական արժեքի հիերարխիայում, թե իրական արժեքի չափումը որ դասում է դասակարգված:

Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական ակտիվներ/Մակարդակ 2/

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ. հունիսի 30-ի դրությամբ		2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	
	Հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք	Հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք
Ֆինանսական ակտիվներ				
Դրամական միջոցներ և ննացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	34,085,749	34,085,749	27,841,421	27,841,421
Պահանջներ այլ ֆինանս. կազմակերպ. նկատմամբ	6,211,744	6,211,744	7,412,250	7,412,250
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	88,815,726	88,815,726	92,888,015	92,888,015
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	305,364	305,364	315,549	315,549
Ֆինանսական պարտավորություններ				
Ստորադաս փոխառություն	7,812,462	7,812,462	8,272,556	8,272,556
Պարտավորություններ ֆինանս. կազմակերպ. նկատմամբ	19,184,391	19,184,391	21,466,662	21,466,662
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	95,247,345	95,247,345	92,435,546	92,435,546
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	593,164	593,164	315,914	315,914

Պահանջներ և պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող

ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից ելնելով և զեղչվում է հաշվետու ամսաթվի վերջի դրությամբ գործող համապատասխան տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքներին:

Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ

Փոփոխվող դրույքաչափերով գործիքների իրական արժեքը հավասար է դրանց հաշվեկշռային արժեքին: Այն միջոցների գնահատված իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նման վարկային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով: Իրական արժեքը մոտ է հաշվեկշռային արժեքին, քանի որ ընթացիկ տոկոսադրույքները նոր գործիքների համար արտահայտում են նախկինում տրամադրված գործիքների տոկոսադրույքները:

Այլ փոխառություններ

Ֆիքսված տոկոսադրույքներով ավանդների գնահատված իրական արժեքը սահմանվում է, ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող նոր պարտքային գործիքների տոկոսադրույքներով: Իրական արժեքը մոտ է հաշվեկշռային արժեքին, քանի որ ընթացիկ տոկոսադրույքները նոր գործիքների համար արտահայտում են նախկինում տրամադրված գործիքների տոկոսադրույքները:

32.2 Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ. հունիսի 30-ի դրությամբ			2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3
Ֆինանսական ակտիվներ						
Առևտրային արժեթղթեր		101,488			0	
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ		1,515,143			1,885,325	
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր		6,047,397			6,707,452	
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ		9,744			180,645	
Առևտրային պարտավորություններ		332,014			786,549	
Զուտ իրական արժեք		7,322,270			7,625,583	

Իրական արժեքի չափման մեթոդները և գնահատման մեխանիզմը չեն փոփոխվել նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի համեմատությամբ:

Զգնանշվող ՀՀ բաժնենասային արժեթղթեր

Բանկի ներդրումների իրական արժեքը չգնանշվող ՀՀ բաժնենասային արժեթղթերում չի կարող չափվել և հետևաբար դուրս է մնում այս բացահայտումից:

32.3 Ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի չափումը

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ. հունիսի 30-ի դրությամբ			2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3
Ոչ ֆինանսական ակտիվներ						
Շենքեր			2,728,681			2,672,811
Հողատարածք			3,154,154			3,154,154
Զուտ իրական արժեք			5,882,835			5,826,965

Ծանոթագրություն 33. «Ֆինանսական ռիսկերի վերաբերյալ նվազագույն բացահայտումներ»

Ռիսկերի կառավարումն էական գործոն է բանկային ոլորտի համար և Բանկի գործառնությունների կարևոր տարր է: Հիմնական ռիսկերը, որոնց ենթարկված է Բանկը, ներառում են տոկոսադրույքի և արտաբաժնյա ռիսկերն ընդգրկող շուկայական ռիսկը, ինչպես նաև վարկային և իրացվելիության ռիսկերը:

Բանկի ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել, վերլուծել և կառավարել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկված է Բանկը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև շարունակաբար վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են շուկայական պայմանների, առաջարկվող ծառայությունների և ընդունված լավագույն մոտեցման փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով:

Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը, ընդհանուր սկզբունքները և մոտեցումները սահմանվում են Բանկի Խորհրդի կողմից: Բանկում ռիսկերի կառավարումը կազմակերպում և կոորդինացնում է Գործադիր տնօրենը: Ռիսկերի կառավարման վարչությունը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման և հսկողության համար:

33.1 Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկը Բանկի կողմից տրամադրված ֆինանսավորումների կորստի հավանականությունն է, որն արտահայտվում է վարկառուի կողմից Բանկի հանդեպ ստանձնված պայմանագրային պարտավորությունների լրիվ կամ մասնակիորեն չկատարմամբ:

Բանկում վարկային ռիսկը կառավարում է համաձայն Բանկի վարկային քաղաքականության, առևտրային ֆինանսավորման, անհատական վարկերի տրամադրման, վճարային քարտերի տրամադրման, վերաթողարկման և հսկման, ժամկետանց ակտիվների կառավարման, բանկերի և ոչ բանկ ֆինանսական հաստատությունների առանց ապահովության վարկային ռիսկերի առավելագույն չափի գնահատման, ֆինանսական շուկաներում գործառնությունների իրականացման կարգերի և ոլորտը կարգավորող այլ ներքին իրավական ակտերի:

Ռիսկերի կառավարման վարչության կողմից կատարվում է վարկային պորտֆելի օրական կտրվածքով մոնիտորինգ, կառուցված շարքերի հիման վրա վարկային պորտֆելի դինամիկայի հաշվարկ և պորտֆելի որակի վերլուծություն ըստ պրոդուկտների ու մասնաճյուղերի, ինչի հիման վրա կատարվում են վարկային պորտֆելի որակական ցուցանիշների կանխատեսումներ:

Աշխարհագրական կենտրոնացումներ

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս 2015թ. հունիսի 30-ի դրությամբ և 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի՝ պարտքային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ աշխարհագրական սեզմենտների:

Հոդվածի անվանումը	ՀՀ	ՏՀԶԿ երկրներ	Ոչ ՏՀԶԿ երկրներ	Ընդամենը
Ակտիվներ				
Կանխիկ դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	32,534,861	1,129,852	421,036	34,085,749
Առևտրային արժեթղթեր	101,488			101,488
Պահանջներ ֆին. կազմ. նկատմամբ	5,441,984	550,498	219,262	6,211,744
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ				0
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	85,337,131	21,046	3,457,549	88,815,726
Վաճառքի համար մատչելի ֆին. ակտիվներ	1,052,717	520,221		1,572,938
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	6,047,397			6,047,397
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	56,757	187,716	60,891	305,364
2015թ. հունիսի 30-ի դրությամբ	130,572,335	2,409,333	4,158,738	137,140,406
2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	129,419,244	5,134,412	2,554,148	137,107,805

Տնտեսության ճյուղեր

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս 2015թ. հունիսի 30-ի և 2014 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի՝ վարկային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ արդյունաբերության ճյուղերի.

Հազար ՀՀ դրամ	Ֆինանսական կազմակերպություններ	Արդյունաբերություն	Գյուղատնտեսություն	Առևտուր	Շինարարություն	Պետական հատված	Սպառողական ոլորտ(այդ թվում՝ հիփոթեք)	Սպասարկման ոլորտ	Այլ	Ընդամենը
Կանխիկ դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	34,085,749									34,085,749
Առևտրային արժեթղթեր					-	101,488				101,488
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	6,211,744									6,211,744
Ածանցյալ գործիքներ	0									0

Հազար ՀՀ դրամ	Ֆինանսական կազմակերպություններ	Արդյունաբերություն	Գյուղատնտեսություն	Առևտուր	Շինարարություն	Պետական հատված	Սպառողական ոլորտ(այդ թվում՝ հիփոթեք)	Սպասարկման ոլորտ	Այլ	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ		8,705,570	2,277,709	10,612,453	7,757,802		49,019,773	4,729,362	5,713,058	88,815,726
Վաճառքի համար նատչելի ներդրումներ	899,443	-	-	-	-	673,495	-	-	0	1,572,938
Հետզնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր						6,047,397				6,047,397
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	12,992							292,372	305,364	
2015թ. հունիսի 30-ի դրությամբ	41,209,928	8,705,570	2,277,709	10,612,453	7,757,802	6,822,380	49,019,773	4,729,362	6,005,430	137,140,406
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	36,187,871	3,730,521	2,505,602	10,841,126	8,787,154	7,755,387	49,919,351	11,943,312	5,437,480	137,107,805

Գրավ

Բանկը կիրառում է բազմաթիվ միջոցներ վարկային ռիսկը զսպելու համար: Համընդհանուր գործելակերպ է հանդիսանում և հիմնական միջոցներից մեկն է համարվում տրամադրված դրամական միջոցների դիմաց գրավ վերցնելը: Բանկը կանոններ է սահմանում գրավի հատուկ տեսակների ընդունելի լինելու կամ ռիսկերի զսպման վերաբերյալ: Վարկերի և փոխատվությունների համար գրավի հիմնական տեսակներն են.

Հիպոթեքային պայմանագրերով գրավադրվող անշարժ գույքը,
 Կազմակերպությունների գործառնական ակտիվները՝ շենքերը, պաշարները և դեբիտորական պարտքերը,

Ֆինանսական գործիքները՝ պարտքային և բաժնային արժեթղթերը:

Կորպորատիվ կազմակերպությունների երկարաժամկետ ֆինանսավորումը և վարկավորումը հիմնականում ապահովվում են, ֆիզիկական անձանց գծով վերաձևակերպվող վարկային գծերը հիմնականում չեն ապահովվում: Ի լրումն, վարկային կորուստը նվազագույնի հասցնելու համար Բանկը վարկառուից լրացուցիչ երաշխիքներ է պահանջում, հենց որ համապատասխան անհատական վարկերի և փոխատվությունների արժեզրկման հատկանիշներ են նկատվում:

Վարկեր և փոխատվություններից տարբեր ֆինանսական ակտիվներ ապահովող գրավները որոշվում են ֆինանսական գործիքի բնույթով: Հիմնականում ֆինանսական հաստատություններին, հատկապես բանկերին, վարկեր և կանխավճարներ տրամադրելու համար գրավներ չեն պահանջվում: Բացառություն են կազմում այն գրավները, որոնք ձեռք են բերվել ըստ հետզնման պայմանագրերի և արժեթղթերի փոխառության գործարքներից: Պարտատոմսերը և այլ պարտքային արժեթղթերը հիմնականում չեն ապահովվում:

Համախառն վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ ապահովվածության.

Հազար ՀՀ դրամ	☐ 2015թ. հունիսի 30-ի դրությամբ	☐ 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Անշարժ գույք	51,456,833	55,692,182
Ոսկի	9,289,292	10,092,218
Կազմակերպությունների երաշխիքներ	2,598,825	4,006,529
Մեքենաներ	3,259,587	4,353,145
Կանխիկ դրամական միջոցներ	6,153,417	6,511,505
Պաշարներ	655,253	2,309,944
Սարքավորումներ	898,985	633,732
Պետական արժեթղթեր	0	0
Այլ գրավ	5,871,241	8,112,833
Ապահովվածություն չունեցող	11,690,298	5,653,195
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին (համախառն)	91,873,731	97,365,283

Վերը նշված աղյուսակում ներկայացված արժեքները վարկերի հաշվեկշռային արժեքներն են, և պարտադիր չէ ներկայացնեն գրավների իրական արժեքը: Գրավների շուկայական արժեքների գնահատումները հիմնված են գրավի գնահատման վրա ըստ տրամադրված վարկերի ամսաթվի:

33.1.1 Արժեզրկում և պահուստավորման քաղաքականություն

Վարկերի արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են մայր գումարի կամ տոկոսների վճարումների 90 օրից ավել ուշացումները, վարկառուների դրամական հոսքերի հետ կապված դժվարությունները, վարկային ռեյտինգների նվազումները, պայմանագրերի նախնական պայմանների խախտումները: Բանկը արժեզրկման գնահատումը կատարում է անհատապես և խմբային եղանակով:

Արժեզրկման անհատական գնահատում

Բանկը որոշում է յուրաքանչյուր անհատապես նշանակալի վարկի կամ փոխատվության համապատասխան պահուստի չափը անհատական հիմքով: Պահուստի գումարի որոշման ժամանակ հաշվի առնվող գործոններից են վարկառուի բիզնես ծրագրի վստահելիությունը, ֆինանսական դժվարությունները հաղթահարելու կարողությունը, ծրագրված հասույթները և սպասվող շահաբաժինների վճարումները անվճարունակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը, սպասվող դրամական հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չկանխատեսված հանգամանքները չեն պահանջում հատուկ ուշադրություն:

Արժեզրկման խմբային գնահատում

Խմբային գնահատումը կատարվում է ոչ նշանակալի վարկերի գծով (ներառյալ կրեդիտ քարտերը, հիպոթեքները և չապահովված սպառողական վարկերը), ինչպես նաև անհատապես նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների գծով, որոնց համար դեռ չկան արժեզրկման ակնհայտ հատկանիշներ: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ դասակարգված յուրաքանչյուր խմբի համար առանձին:

Խմբային գնահատումը հաշվի է առնում այն արժեզրկման գումարը, որը հնարավոր է առաջանա պորտֆելում, նույնիսկ եթե անհատական գնահատման մեջ արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն չկա: Արժեզրկման կորուստները գնահատվում են հաշվի առնելով հետևյալ տեղեկատվությունը՝ պորտֆելում կորուստների պատմությունը, ընթացիկ տնտեսական իրավիճակը, կորուստն առաջանալու և անհատապես բացահայտվելու մոտավոր ժամկետը, արժեզրկման դեպքում սպասվող վճարումները:

Ֆինանսական երաշխիքների և ակրեդիտիվների արժեզրկման գնահատումը և պահուստավորումն իրականացվում է նույն կերպ՝ ինչ վարկերինը:

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է խմբային մեթոդով գնահատված վարկային պորտֆելի ըստ ճյուղայնության արժեզրկման գործակիցները՝ հիմնված բանկի կորուստների պատմության վրա:

	30.06.2015	31.12.2014
	%	%
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ		
Արդյունաբերություն	0.4	0.2
Գյուղատնտեսություն	1.9	0.0
Շինարարություն	0.1	0.0
Տրանսպորտ	9.9	0.4
Առևտուր	0.8	0.0
Հանրային սնունդ և սպասարկում	0.1	0.0
Սպառողական	1.5	0.7
Հիփոթեքային	1.4	0.1
Այլ ոլորտներ	0.7	0.0

Ժամկետանց, բայց անհատորեն չարժեզրկված վարկեր

Ժամկետանց են համարվում այն վարկերը և փոխատվությունները, որոնց գծով առկա են մի քանի օրյա չվճարումներ: Ժամկետանց վարկերի հիմնական մասն արժեզրկված չեն: Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված վարկերի ժամկետանց օրերի վերլուծությունն ըստ դասերի ներկայացվում է հետևյալ աղյուսակում.

	30.06.2015				Ընդամենը
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ					
Արդյունաբերություն	76254	0	11782	11493	99,529
Գյուղատնտեսություն	7734	461	14251	217434	239,879
Շինարարություն	7997	89757	99077	6869	203,700
Առևտուր	34387	48185	198588	116873	398,033
Տրանսպորտ և կապ					0
Սպառողական	409468	154336	149554	431460	1,144,818
Հիփոթեքային	210636	131760	35437	531992	909,825

Հազար ՀՀ դրամ	30.06.2015				
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Սպասարկման ոլորտ	0	547	0	0	547
Այլ ոլորտներ	63113	63667	219916	156249	502,945
Ընդամենը	809,590	488,711	728,606	1,472,370	3,499,278

Հազար ՀՀ դրամ	31.12.2014				
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Արդյունաբերություն	10,867	4,646	0	4,476	19,989
Գյուղատնտեսություն	29,947	21,358	7,857	41,707	100,869
Շինարարություն	8,219	0	0	287	8,506
Առևտուր	19,822	23,820	4,975	75,270	123,887
Տրանսպորտ և կապ					0
Սպառողական	276,218	152,475	134,395	342,436	905,524
Հիփոթեքային	199,203	109,857	4,446	603,159	916,665
Սպասարկման ոլորտ					0
Այլ ոլորտներ	30,446	145,182	0	35,751	211,379
Ընդամենը	574,722	457,338	151,673	1,103,086	2,286,819

33.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը հավանականությունն է, որ Բանկը վնասներ կկրի շուկայական տատանումների հետևանքով, մասնավորապես արտարժույթային փոխարժեքի և ֆինանսական գործիքների գների տատանումներից: Շուկայական ռիսկը ներառում է արտարժույթի, տոկոսադրույթի և այլ գնային ռիսկերը:

Շուկայական ռիսկն առաջանում է այն դեպքում, երբ ձևավորված պայմանները կամ սպասումները փոփոխվում են Բանկի կողմից կատարված ենթադրություններին հակառակ ուղղությամբ, այդ թվում՝ կապված արտարժույթային դիրքի, միջոցների ներգրավման կամ տրամադրման տոկոսադրույթների հետ, որի հետևանքով ձևավորվում է վնաս:

Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն են, որոնք թույլ կտան պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանը ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Արտարժույթային ռիսկ

Արտարժույթային և թանկարժեք մետաղների ռիսկը կապված է արտարժույթի փոխարժեքների և թանկարժեք մետաղների գների փոփոխությունների հետևանքով ֆինանսական գործիքների գների տատանման արդյունքում Բանկում արտարժույթային բաց դիրքերի առկայության դեպքում դրամական կորուստների հավանականության հետ: Օրական կտրվածքով կատարվում է

արտարժութային կուրսերի մոնիթորինգ, որի հիման վրա ամսվա վերջին գալիք ամսվա համար կատարվում է արտարժութային փոխաժեքների կանխատեսում: Բանկն իր արտարժութային դիրքը կառավարում է օրական կտրվածքով՝ Բանկում գործող ներքին իրավական ակտերի պահանջներին համապատասխան:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2015թ. հունիսի 30-ի դրությամբ Բանկի ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, համապարփակ ֆինանսական ադրյունքների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ) և կապիտալի վրա (կապված կապիտալի գործիքների իրական արժեքի փոփոխմամբ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում կամ կապիտալում պտտենցիալ զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պտտենցիալ զուտ աճ:

Հազար ՀՀ դրամ	30.06.2015			31.12.2014		
	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Ազդեցությունը կապիտալի վրա	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Ազդեցությունը կապիտալի վրա
ԱՄՆ դոլար	+5	(8,216)	(6,573)	+5	92,352	117,567
ԱՄՆ դոլար	-5	8,216	6,573	-5	(92,352)	(117,567)
Եվրո	+8	(9)	(7)	+8	(16,905)	(16,905)
Եվրո	-8	9	7	-8	16,905	16,905

Բանկն ունի մի շարք արտարժույթներով արտահայտված ակտիվներ և պարտավորություններ : Արտարժույթի ռիսկն առաջանում է, երբ արտարժույթով արտահայտված փաստացի կամ կանխատեսված ակտիվները գերազանցում են կամ պակաս են նույն արտարժույթով արտահայտված պարտավորություններից:

Բանկի ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքը ըստ արժույթների ունի հետևյալ տեսքը 2015թ. հունիսի 30-ի դրությամբ.

	ՀՀ դրամ	I խմբի արտարժույթ*	II խմբի արտարժույթ**	Ընդամենը
Ակտիվներ				
Կանխիկ դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	21,357,024	11,488,460	1,240,265	34,085,749
Առևտրային արժեթղթեր	101,488	0	0	101,488
Պահանջներ ֆին. կազմ. նկատմամբ	567,928	5,461,431	182,385	6,211,744

Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	0	0	0	0
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	22,272,912	66,542,814	0	88,815,726
Վաճառքի համար մատչելի ֆին. ակտիվներ	1,572,938	0	0	1,572,938
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	6,047,397			6,047,397
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	75,458	229,870	36	305,364
Ընդամենը	51,995,145	83,722,575	1,422,686	137,140,406
Պարտավորություններ				
Ստորադաս փոխառություն	776,348	7,036,114	0	7,812,462
Պարտավորություններ բանկերի և այլ ֆին. կազմ. նկատմամբ	16,829,196	2,213,003	142,192	19,184,391
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	22,459,352	72,245,628	542,365	95,247,345
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	9,744	0		9,744
Առևտրային պարտավորություններ	332,014	0	0	332,014
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	565,551	27,613	0	593,164
Ընդամենը պարտավորություններ	40,972,205	81,522,358	684,557	123,179,120
Զուտ դիրք առ 30 հունիսի 2015թ.	11,022,940	2,200,217	738,129	13,961,286
Զուտ դիրք առ 31 դեկտեմբերի 2014թ.	11,206,000	1,756,906	687,026	13,649,933

Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ 2015թ. հունիսի 30-ին	4,055,249	4,982,722	42,550	9,080,521

Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ 2014թ. դեկտեմբերի 31-ին	3,399,129	4,091,377	40,703	7,531,209

* «Լիսնի արտարժույթի» կազմում ներառված են հետևյալ արժույթները՝ ԱՄՆ դոլար, եվրո, բրիտանական ֆունտ, շվեյցարական ֆրանկ, շվեդական կրոնա, կանադական դոլար, ճապոնական յեն և ավստրալական դոլար:

**«Լիսնի արտարժույթի» կազմում ներառված են հետևյալ արժույթները՝ ՌԴ ռուբլի, ուկրաինական գրիվնա, բելոռուսական ռուբլի:

Տոկոսադրույթի ռիսկ

33.2.1 Տոկոսադրույթի ռիսկ - Առևտրային պորտֆել

Շահույթ/վնասով վերաչափվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ռիսկը հաշվարկելու համար Բանկի կողմից կիրառվում են Բազել 2-ի տոկոսադրույթի ռիսկի հաշվարկման մեթոդները և մոտեցումները: Համաձայն դրանց տոկոսադրույթի ռիսկը սահմանվում է որպես տոկոսադրույթի հատուկ և ընդհանուր ռիսկերի հանրագումար:

Տոկոսադրույքի ռիսկի հաշվարկման նպատակով պարտքային արժեթղթերի դիրքերը հաշվարկվում են ներքոհիշյալ սկզբունքներով խմբավորված պարտքային արժեթղթերի նկատմամբ: Միևնույն դիրքերի հաշվարկին մասնակցող պարտքային արժեթղթերը պետք է.

- թողարկված լինեն միևնույն անձի կողմից, և
- արտահայտված լինեն միևնույն արժույթով, և
- ունենան միևնույն եկամտաբերությունը, կամ եկամտաբերությունների միջև տարբերությունը չպետք է գերազանցի 0.2 տոկոսային կետը:

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է Բանկի առևտրային պորտֆելի տոկոսադրույքի ռիսկը.

Հազար ՀՀ դրամ	Հատուկ ռիսկ	Ընդհանուր ռիսկ	Ընդամենը առևտրային արժեթղթերի ռիսկ
2015թ հունիսի 30-ի դրությամբ	17,791	53,414	71,205
2014թ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	26,230	75,244	101,474

33.2.2 Տոկոսադրույքի ռիսկ – Ոչ առևտրային

Տոկոսադրույքի ռիսկը պայմանավորված է տոկոսադրույքների փոփոխման արդյունքում ֆինանսական գործիքների արժեքի փոփոխմամբ:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս Բանկի համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքների հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով:

Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքներում ենթադրվող փոփոխությունների ազդեցությունն է հաշվետու ժամանակաշրջանի զուտ տոկոսային եկամուտի վրա՝ 30.06.15թ. դրությամբ հաշվեկշռում հաշվառվող տատանվող տոկոսադրույքով ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով: Կապիտալի զգայունությունը հաշվարկվում է վերագնահատելով վաճառքի համար մատչելի հաստատուն տոկոսադրույքով ակտիվները 30.06.15թ. դրությամբ՝ հիմք ընդունելով տոկոսադրույքների ենթադրվող փոփոխությունները:

Կապիտալի զգայունությունը վերլուծվում է ըստ ակտիվի իրացման ժամկետների: Կապիտալի ընդհանուր զգայունությունը հիմնված է այն ենթադրության վրա, որ եկամտաբերության կորում կան զուգահեռ փոփոխություններ:

Հազար ՀՀ դրամ 30.06.15

Արժույթ	Փոփոխություններ հիմնական տոկոսադրույքներում	Չուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն	Կապիտալի զգայունություն					Ընդամենը
			Մինչև 6 ամիս	6 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի		
ՀՀ դրամ	+1%	1,015	5,073	-	1,345	1,246	8,679	

Հազար ՀՀ դրամ

30.06.15

Կապիտալի զգայունություն

Արժույթ	Փոփոխություններ հիմնական տոկոսադրույքներում	Ձուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն	Կապիտալի զգայունություն				Ընդամենը
			Մինչև 6 ամիս	6 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	
ԱՄՆ դոլար	+1%	-	-	-	-	-	0
ՀՀ դրամ	-1%	(1,015)	(5,073)	-	(1,345)	(1,246)	(8,679)
ԱՄՆ դոլար	-1%	-	-	-	-	-	0

Հազար ՀՀ դրամ

31.12.14

Կապիտալի զգայունություն

Արժույթ	Փոփոխություններ հիմնական տոկոսադրույքներում	Ձուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն	Կապիտալի զգայունություն				Ընդամենը
			Մինչև 6 ամիս	6 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	
ՀՀ դրամ	+1%	-	10,479	-	972	-	11,451
ԱՄՆ դոլար	+1%	-	-	-	-	-	0
ՀՀ դրամ	-1%	-	(10,479)	-	(972)	-	(11,451)
ԱՄՆ դոլար	-1%	-	-	-	-	-	0

Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը բաժնետերերի, հաճախորդների և Բանկի նկատմամբ պահանջներ ունեցող այլ անձանց շահերի վրա բացասական ազդեցություն առաջանալու հնարավորությունն է, որը ծագում է Բանկի կողմից ընթացիկ վճարային պարտավորությունները ժամանակին և տնտեսապես արդարացված ծախսերի միջոցով կատարելու անկարողության հետևանքով: Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության անհամապատասխանության դեպքում:

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակով իրականացվում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային կառուցվածքի՝ իրացվելիության ճեղքվածքի (liquidity GAP), ամենօրյա քննարկում, ինչպես նաև բարձր իրացվելի գործիքներում ներդրումների տեսակարար կշռի նկատմամբ հսկողություն: Իրացվելիության ռիսկի զսպման նպատակով ԱՊԿԿ-ին ռիսկերի կառավարման վարչության կողմից ամսական կտրվածքով ներկայացվում է վերլուծություն Բանկի սպասվելիք մարումների, տրամադրվելիք միջոցների և դիրքի վերաբերյալ : Ակտիվների և պարտավորությունների պայմանագրային ժամկետայնության վերլուծությունը ներկայացված է հետևյալ աղյուսակում:

30.06.2015

ԱԿՏԻՎՆԵՐ

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	34,085,749	-	-	34,085,749	-	-	0	34,085,749
Առևտրային արժեթղթեր			17,034	17,034	37,221	47,233	84,454	101,488
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	3,761,047		1,758,000	5,519,047		692,697	692,697	6,211,744
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվ	-	-	-	0	-	-	0	0
Վարկեր և փոխառություններ հաճախորդներին	8,807,092	8,570,809	27,418,983	44,796,884	21,166,760	22,852,082	44,018,842	88,815,726
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ			507,294	507,294	134,539	931,105	1,065,644	1,572,938
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր			1,050,557	1,050,557	2,965,047	2,031,793	4,996,840	6,047,397
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	305,364		-	305,364		-	0	305,364
Պարտավորություններ	46,959,252	8,570,809	30,751,868	86,281,929	24,303,567	26,554,910	50,858,477	137,140,406
Ստորադաս փոխառություն								
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	195,998	386,900	193,450	776,348	2,142,050	4,894,063	7,036,114	7,812,462
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	95,938	300,000		395,938	3,171,285	-	3,171,285	3,567,223
Ածանցյալ գործիքներ	9,463,112	350,067	1,290,082	11,103,261	3,599,186	914,721	4,513,907	15,617,168
Առևտրային պարտավորություններ	45,375,299	11,974,146	34,315,431	91,664,876	3,156,735	425,735	3,582,469	95,247,345
Այլ պարտավորություններ			9,744	9,744			0	9,744
	262,144			262,144			0	262,144
Զուտ Դիրք	(9,026,404)	(4,440,304)	(5,056,839)	(18,523,546)	12,234,311	20,320,391	32,554,702	
Կուտակված ճեղքվածք		(13,466,708)	(18,523,546)		(6,289,235)	14,031,156		

31.12.2014

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՉՉ կենտրոնական բանկում	27,841,421	-	-	27,841,421	-	-	0	27,841,421
Առևտրային արժեթղթեր				0			0	0
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	1,851,165	1,166,819	3,172,417	6,190,401	109,424	1,112,425	1,221,849	7,412,250
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվ վարկեր և փոխառություններ հաճախորդներին	5,801,943	5,619,742	26,014,800	37,436,485	25,119,835	30,331,695	55,451,530	92,888,015
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	0	442,007	599,273	1,041,280	97,130	804,708	901,838	1,943,118
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր			186,572	186,572	6,520,880		6,520,880	6,707,452
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	315,548		-	315,548		-	0	315,548
	35,810,077	7,228,568	29,973,062	73,011,707	31,847,269	32,248,828	64,096,097	137,107,804
Պարտավորություններ								
Ստորադաս փոխառություն	4,055		1,160,700	1,164,755	7,107,801		7,107,801	8,272,556
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	8,662,976	2,709,156	2,449,617	13,821,749	6,609,213	1,035,700	7,644,913	21,466,662
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	40,218,575	9,517,973	38,280,332	88,016,880	4,315,761	102,905	4,418,666	92,435,546
Ածանցյալ գործիքներ	180,645			180,645			0	180,645
Առևտրային պարտավորություններ	786,549			786,549				786,549
Այլ պարտավորություններ	315,914			315,914				315,914
Զուտ Դիրք	(14,358,636)	(4,998,561)	(11,917,587)	(31,274,784)	13,814,494	31,110,223	44,924,717	

Կուտակված ճեղքվածք

(19,357,197) (31,274,784)

(17,460,290) 13,649,933

Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը Բանկում բանկային գործարքների սահմանված կարգի և ընթացակարգերի՝ գործող օրենսդրությանը անհամապատասխանության կամ դրանց խախտման, Բանկի աշխատակիցների անիրազեկության կամ սխալների, Բանկի կողմից կիրառվող տեղեկատվական, տեխնոլոգիական և այլ համակարգերի ֆունկցիոնալ հնարավորությունների /բնորոշիչների/ անբավարարության հետևանքով վնասների առաջացման ռիսկն է:

Գործառնական ռիսկերի կառավարման բարձրագույն մարմինը Բանկի Վարչությունն է, որը պատասխանատու է գործառնական ռիսկերի վերահսկման համար: Գործառնական ռիսկն իր մեջ ներառում է թե արտաքին, թե ներքին ռիսկեր: Գործառնական ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է հստակ և փաստաթղթավորված կերպով նկարագրված բոլոր բիզնես գործընթացների, վերջիններիս գործունեությունը կանոնակարգող ներքին իրավական ակտերի, բոլոր գործընթացների և գործառնությունների համար սահմանված համապատասխան սահմանաչափերի, Բանկի կողմից իրականացվող ցանկացած գործարքի ընթացքում կրկնակի ստուգման սկզբունքի միջոցով: Գործառնական ռիսկի առավել արդիական տեսակների կառավարումը նկարագրված է ստորև.

1. Հաշվապահական հաշվառման ռիսկ - Բանկի ֆինանսական տեղեկատվությունը կարող է սխալ մուտքագրվել, հաշվեգրվել, հաշվարկվել, բաց թողնվել, անտեսվել կամ սխալ կերպով ներկայացվել: Ցանկացած նման բացթողում կարող է Բանկի համար էական բացասական հետևանքներ ունենալ: Հետևյալ ռիսկից խուսափելու համար պարտադիր է ղեկավարվել Բանկի Հաշվապահական Հաշվառման Քաղաքականության մեջ ամրագրված հիմնական սկզբունքներով:

2. Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների (SS) հետ առնչվող ռիսկերը կառավարվում են SS և ավտոմատացման վարչության կողմից համաձայն Համակարգչային աշխատատեղերում ծրագրային լիազորությունների, մուտքային անունների և գաղտնաբառերի տրամադրման և օգտագործման հրահանգի, Տեղեկատվական Տեխնոլոգիաների անվտանգության քաղաքականության և այլ հրահանգների միջոցով:

3. Օրենսդրական և նորմատիվային ռիսկ- Բանկն իր գործունեության ընթացքում կարող է կատարել օրենսդրական և նորմատիվային խախտումներ, որոնց արդյունքում կարող է առաջանալ վնաս կամ Բանկի նկատմամբ կարող են կիրառվել պատժամիջոցներ: Տվյալ ռիսկը կառավարելու համար պատասխանատու է Բանկի Վարչությունը իրեն վերապահված լիազորությունների սահմաններում:

4. Իրավական ռիսկ- Բանկի փոխհարաբերությունները երրորդ անձանց հետ կարգավորող փաստաթղթերում Բանկի իրավունքները կամ պարտականությունները կարող են լինել ոչ համարժեք կամ թերի, ինչի հետևանքով Բանկը չի կարողանա հաջողությամբ պաշտպանել իր դիրքերը վիճարկելի իրավիճակներում: Այսպիսի իրավիճակներից խուսափելու նպատակով Բանկի բոլոր ստանդարտ պայմանագրերի օրինակելի ձևերը մշակվում են Բանկի իրավաբանական վարչության կողմից համապատասխան ստորաբաժանման հետ համագործակցության միջոցով և հաստատվում են Բանկի Վարչության կողմից: Բանկի առօրյա գործունեության ընթացքում Բանկի և երրորդ անձանց հետ փոխհարաբերությունները կարգավորող ոչ ստանդարտ պայմանագրերի կիրառումը թույլատրվում է միայն այդ պայմանագրերի վերաբերյալ Բանկի իրավաբանական վարչության կողմից եզրակացության առկայության դեպքում:

5. Գործընթացի ռիսկ – Գործընթացի ռիսկի զսպման մեխանիզմներ են.

5.1 բոլոր բիզնես գործընթացների կանոնակարգումը ներքին իրավական ակտերի միջոցով,

5.2 Բանկի ակտիվների և առավել կարևոր փաստաթղթերի (այդ թվում՝ վարկային պայմանագիր)

ֆիզիկական պաշտպանվածությունը,

5.3 սահմանաչափերի սահմանումը և պահպանումը,

5.4 գույքի և գրառումների համատեղ պահպանումը,

5.5 տվյալների գրանցամատյանների կիրառումը և արխիվացումը,

5.6 գործընթացների ժամանակ երկու աչքի սկզբունքի կիրառումը:

Ներքին աուդիտը պարբերաբար տալիս է Բանկի ներքին հսկողության համակարգի արդյունավետության և Բանկի ռիսկերին համարժեք լինելու գնահատական և հսկողություն է իրականացնում Բանկի գործունեության և գործառնական ռիսկերի նկատմամբ: Բանկի ստանդարտների համապատասխանությունը ուղեկցվում է ներքին աուդիտի կողմից իրականացվող պարբերական դիտարկումներով: Ներքին աուդիտի դիտարկումների արդյունքերը քննարկվում են Բանկի ղեկավարության այն ներկայացուցչի հետ, որին դրանք վերաբերում են: Դիտարկումների ամփոփագրերը ներկայացվում են Խորհրդին:

Ծանոթագրություն 34. «Կապիտալ և կապիտալի համարժեքություն»

Բանկը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք բանկային գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Բանկի կապիտալի համարժեքությունն այլ միջոցների հետ մեկտեղ վերահսկվում է նաև օգտագործելով Բանկային Վերահսկողություն Բազելյան Հանձնաժողովի, ինչպես նաև ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոնները և նորմատիվները:

Բանկի կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Բանկի կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Բանկը պահպանում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու համար:

Բանկը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ փոփոխելու համար Բանկը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը սահմանվում է 12%:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է բաժնետիրական կապիտալը, էմիսիոն եկամուտը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա շահույթը, գլխավոր պահուստը: Կապիտալի մեկ այլ բաղադրիչ է երկրորդային կապիտալը, որը ընդգրկում է վերագնահատման պահուստները:

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ըստ ռիսկերի կշիռների՝ դասակարգված համաձայն վարկային, շուկայական և գործառնական ռիսկերի գնահատման:

Ժամանակաշրջանի ընթացքում Բանկը պահպանել է կապիտալի համարժեքության նկատմամբ պահանջները:

2009թ. հունվարի 1-ից ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանվել է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափ 5,000,000 ՀՀ դրամ գումարով: